

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Δ/νση Προστασίας ΑμεΑ

Αθήνα Μάρτιος 2007

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Σχέδιο δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση των δικαιωμάτων και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία: βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη: 2006-2015¹

¹ Επίσημη Μετάφραση - Traduction Officielle - Official Translation
Γραφείο Μεταφράσεων Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.
Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes.
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translations Office, Athens

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Σύσταση REC (2006) 5

από την Επιτροπή Υπουργών προς τα κράτη-μέλη σχετικά με το σχέδιο δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση των δικαιωμάτων και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία: βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη: 2006-2015

(Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 5 Απριλίου 2006 στην 961η συνεδρίαση των Αναπληρωτών Υπουργών)

Η Επιτροπή Υπουργών,

Υπενθυμίζοντας το Ψήφισμα (59) 23 της 16ης Νοεμβρίου 1959, σχετικά με την επέκταση των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς τομείς,

Λαμβάνοντας υπόψη το Ψήφισμα (96) 35 της 2ας Οκτωβρίου 1996 το οποίο αναθεωρεί τη Μερική Συμφωνία στον Τομέα Κοινωνικής και Δημόσιας Υγείας, με την οποία αναθεώρησε τις δομές της Μερικής Συμφωνίας και αποφάσισε να συνεχιστεί, βάσει των αναθεωρημένων κανόνων που αντικαθιστούν εκείνους που καθορίστηκαν στο Ψήφισμα (59) 23, τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν και αναπτύχθηκαν έως τώρα ως αποτέλεσμα εκείνου του Ψηφίσματος, που στόχευαν, μεταξύ άλλων, στην ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα, με σκοπό τον καθορισμό και τη συμβολή στην εφαρμογή, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, μιας πρότυπης συνεπούς πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία, βασισμένης στις αρχές των πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων και της ανεξάρτητης διαβίωσης, υponoώντας την εξάλειψη των εμποδίων προς την ενσωμάτωση, οποιαδήποτε και αν είναι η φύση τους, ψυχολογική, εκπαιδευτική, συναφής με την οικογένεια, πολιτιστική, κοινωνική, επαγγελματική, οικονομική ή αρχιτεκτονική,

Θεωρώντας ότι στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει ευρύτερη αρμονική συνεργασία μεταξύ των μελών του και ότι αυτός ο στόχος μπορεί να επιδιωχθεί, μεταξύ άλλων, με την υιοθέτηση κοινών κανόνων στον τομέα της πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία, με σκοπό την προώθηση της προστασίας των πολιτικών, αστικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δικαιωμάτων,

Λαμβάνοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ETS αριθ. 5)

Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που ενσωματώνονται στον αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ETS αριθ. 163), δηλαδή το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην ανεξαρτησία, την κοινωνική ενσωμάτωση και τη συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας

Έχοντας υπόψη τους Τυποποιημένους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών του 1993, σχετικά με την

Εξίσωση των Ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία,

Λαμβάνοντας υπόψη τη Διεθνή Ταξινόμηση της Λειτουργικότητας, της Αναπηρίας και της Υγείας (ICF) από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO) το 2001

Λαμβάνοντας υπόψη τη Συνθήκη σχετικά με την Επαγγελματική Αποκατάσταση και την Απασχόληση (Άτομα με Αναπηρία) του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) (αριθ. C159), του 1983 και την αντίστοιχη Σύσταση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας σχετικά με την επαγγελματική Αποκατάσταση και την Απασχόληση (Άτομα με Αναπηρία) (αριθ. R168), 1983

Έχοντας υπόψη τη Σύσταση αριθ. P (92) 6 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία

Λαμβάνοντας υπόψη την Υπουργική Δήλωση σχετικά με τα άτομα με Αναπηρία «Προοδεύοντας προς την πλήρη συμμετοχή ως πολίτες», που υιοθετήθηκε στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές ενσωμάτωσης για τα άτομα με αναπηρία, η οποία διοργανώθηκε στη Μάλαγα (Ισπανία) στις 7 και 8 Μαΐου 2003,

Λαμβάνοντας υπόψη το Πρόγραμμα Δράσης της Τρίτης Συνόδου Κορυφής των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CM(2005)80 τελικό), που υιοθετήθηκε στη Βαρσοβία στις 17 Μαΐου 2005, το οποίο καθορίζει το ρόλο και τα κύρια καθήκοντα του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά τα επόμενα έτη,

Έχοντας υπόψη τη Σύσταση 1592 (2003) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης «Προς την πλήρη κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία»,

Επαναβεβαιώνοντας την καθολικότητα, το αδιαίρετο και την αλληλεξάρτηση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και την ανάγκη, για τα άτομα με αναπηρία, να τους εγγυηθούν την πλήρη απόλαυσή τους χωρίς οποιεσδήποτε διακρίσεις,

Θεωρώντας ότι το κατ' εκτίμηση ποσοστό των ατόμων με αναπηρία στο συνολικό πληθυσμό της Ευρώπης είναι 10-15%, ότι οι κύριες αιτίες της αναπηρίας είναι η ασθένεια, τα ατυχήματα και οι βλαπτικές συνθήκες μεταξύ των ηλικιωμένων και ότι ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία αναμένεται να αυξηθεί σταθερά λόγω του αυξανόμενου προσδόκιμου ζωής, μεταξύ άλλων,

Θεωρώντας ότι η παράλειψη να προωθηθούν τα δικαιώματα των πολιτών με αναπηρία και να διασφαλιστεί η ισότητα των ευκαιριών αποτελούν προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
Θεωρώντας ότι η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τα μέλη όλων των ομάδων στην κοινωνία συμβάλλει στη διασφάλιση της δημοκρατίας και της κοινωνικής συνοχής,

Πεπεισμένη ότι η, βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, προσέγγιση για τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία πρέπει να ενταχθεί σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής, σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

Υπογραμμίζοντας την ανάγκη να ενταχθούν τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς, μέσω συνεπών πολιτικών και συντονισμένης δράσης

Αναγνωρίζοντας το έργο που πραγματοποιείται από την Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποκατάσταση και Ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρία (CD-π-RR) στη σύνταξη

του παρόντος Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία

Υπογραμμίζοντας τη σημασία της καθιέρωσης συνεργασιών με μη-κυβερνητικές οργανώσεις ατόμων με αναπηρία, κατά την εφαρμογή και παρακολούθηση του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία,

Συστήνει στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις συγκεκριμένες εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δομές και τα αντίστοιχα καθήκοντα τους:

α. να ενσωματώνουν, ανάλογα με την περίπτωση, στην πολιτική, τη νομοθεσία και την πρακτική τους, τις αρχές και να εφαρμόζουν τις ενέργειες που καθορίστηκαν στο Πρόγραμμα Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, προκειμένου να προάγουν τα δικαιώματα και την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία: βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη: 2006-2015, όπως εμφανίζονται στο παράρτημα της παρούσας Σύστασης

β. να προάγουν την υλοποίηση και την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης (2006-2015), στους τομείς οι οποίοι δεν αποτελούν άμεση ευθύνη των δημόσιων αρχών, αλλά όπου εν τούτοις έχουν συγκεκριμένη εξουσία ή μπορούν να διαδραματίσουν ένα συγκεκριμένο ρόλο

γ. να διασφαλίζουν, για το σκοπό αυτό, την ευρύτερη πιθανή διάδοση της παρούσας Σύστασης μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, παραδείγματος χάριν μέσω των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών, που περιλαμβάνουν, ιδιαίτερα, τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία.

Παράρτημα στη Σύσταση REC (2006) 5

Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση για την προώθηση των δικαιωμάτων και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία: βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη: 2006-2015

Περιεχόμενα

1. Εκτενής Σύνοψη
2. Εισαγωγή
3. Κεντρικές γραμμές δράσης
 - 3.1. Γραμμή δράσης αριθ. 1: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή
 - 3.2. Γραμμή δράσης αριθ. 2: Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή
 - 3.3. Γραμμή δράσης αριθ. 3: Ενημέρωση και επικοινωνία
 - 3.4. Γραμμή δράσης αριθ. 4: Εκπαίδευση
 - 3.5. Γραμμή δράσης αριθ. 5: Απασχόληση, επαγγελματικός προσανατολισμός και κατάρτιση
 - 3.6. Γραμμή δράσης αριθ. 6: Δομημένο περιβάλλον
 - 3.7. Γραμμή δράσης αριθ. 7: Μέσα Μεταφοράς
 - 3.8. Γραμμή δράσης αριθ. 8: Κοινοτική διαβίωση
 - 3.9. Γραμμή δράσης αριθ. 9: Υγειονομική περίθαλψη
 - 3.10. Γραμμή δράσης αριθ. 10: Αποκατάσταση
 - 3.11. Γραμμή δράσης αριθ. 11: Κοινωνική προστασία
 - 3.12. Γραμμή δράσης αριθ. 12: Νομική προστασία
 - 3.13. Γραμμή δράσης αριθ. 13: Προστασία έναντι της βίας και της κατάχρησης
 - 3.14. Γραμμή δράσης αριθ. 14: Έρευνα και ανάπτυξη
 - 3.15. Γραμμή δράσης αριθ. 15: Ευαισθητοποίηση
4. Θεμελιώδεις απόψεις
 - 4.1. Εισαγωγή
 - 4.2. Γυναίκες και νέες με αναπηρία
 - 4.3. Άνθρωποι με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης
 - 4.4. Παιδιά και νέοι με αναπηρία
 - 4.5. Γήρανση των ατόμων με αναπηρία
 - 4.6. Άνθρωποι με αναπηρία από τις μειονότητες και τους μετανάστες
5. Εφαρμογή και παρακολούθηση
 - 5.1. Εισαγωγή
 - 5.2. Εφαρμογή
 - 5.3. Παρακολούθηση

Παράρτημα 1 Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρία «Προοδεύοντας προς την πλήρη συμμετοχή ως πολίτες», που υιοθετήθηκε στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία, Μάλαγα (Ισπανία), 7 έως 8 Μαΐου 2003

Παράρτημα 2 Κείμενα αναφοράς

1. Εκτενής Σύνοψη

1.1. Αποστολή

1.1.1. Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας σχετικά με τα Άτομα με αναπηρία

Το 1992, μετά την πρώτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία, υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών η Σύσταση αρ. R (92) 6, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία.

Αυτή η πρωτοποριακή Σύσταση επηρέασε τις πολιτικές ατόμων με αναπηρία για περισσότερο από δέκα έτη και προέτρεψε τη δημιουργία νέων συνοπτικών πολιτικών σχεδίων που έχουν ωφελήσει θετικά τα άτομα με αναπηρία, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς. Εντούτοις, σημαντικές αλλαγές έχουν λάβει χώρα στην κοινωνία και νέες στρατηγικές απαιτούνται προκειμένου να προχωρήσει περαιτέρω μια προσέγγιση βασισμένη στα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα, όσον αφορά στα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία, κατά την επόμενη δεκαετία.

Το Μάιο του 2003, στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Υπουργική Διάσκεψη, που πραγματοποιήθηκε στη Μάλαγα της Ισπανίας, οι αρμόδιοι για τις πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία Υπουργοί υιοθέτησαν την Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρία «Προοδευοντας προς την πλήρη συμμετοχή ως πολίτες».

Περιγράφηκε εκτενώς μια κατάλληλη στρατηγική, προκειμένου να διαμορφώσει ένα Πρόγραμμα Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Άτομα με Αναπηρία, το οποίο στόχευσε στην προώθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη.

1.1.2. Δήλωση της Αποστολής

Το Πρόγραμμα Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης (2006-2015) επιδιώκει να μεταφράσει τους στόχους του Συμβουλίου της Ευρώπης, όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην καταπολέμηση των διακρίσεων, στις ίσες ευκαιρίες, στα πλήρη πολιτικά δικαιώματα και στη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε ένα Ευρωπαϊκό πολιτικό πλαίσιο για τα άτομα με αναπηρία, για την επόμενη δεκαετία.

Το παρόν Πρόγραμμα Δράσης στοχεύει στο να παράσχει ένα συνοπτικό πλαίσιο το οποίο να είναι τόσο ευέλικτο όσο και προσαρμόσιμο, προκειμένου να ικανοποιηθούν συγκεκριμένες ανά χώρα συνθήκες. Προορίζεται να χρησιμεύει ως οδικός χάρτης για τους φορείς χάραξης πολιτικής, ώστε να τους επιτρέψει να σχεδιάσουν, να προσαρμόσουν, να εστιάσουν εκ νέου και να εκτελέσουν τα κατάλληλα σχέδια, προγράμματα και καινοτόμες στρατηγικές.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα επιδιώξει να εφαρμόσει το Πρόγραμμα Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία, παρέχοντας βοήθεια σε όλα τα κράτη-μέλη, υπό τη μορφή συστάσεων, συμβουλών και πληροφόρησης από εμπειρογνώμονες.

1.2. Θεμελιώδεις αρχές και στρατηγικοί στόχοι

1.2.1. Θεμελιώδεις αρχές

Τα κράτη-μέλη θα συνεχίσουν να εργάζονται στο πλαίσιο καταπολέμησης των διακρίσεων και υπέρ των ανθρώπινων δικαιωμάτων, προκειμένου να βελτιώσουν την ανεξαρτησία, την ελευθερία επιλογής και την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία και να αυξήσουν την επίγνωση της αναπηρίας ως μέρους της ανθρώπινης ποικιλομορφίας.

Λήφθηκαν δεόντως υπόψη οι σχετικές υφιστάμενες Ευρωπαϊκές και διεθνείς επίσημες πράξεις, οι συνθήκες και τα σχέδια, ιδιαίτερα οι εξελίξεις σε σχέση με το σχέδιο της διεθνούς σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Η Νέα Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Κοινωνική Συνοχή (2004) επισημαίνει ότι πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη δέσμευση προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση στα ανθρώπινα δικαιώματα για τους ανθρώπους που κινδυνεύουν να γίνουν τρωτοί, όπως τα παιδιά και οι νέοι, οι μετανάστες και οι εθνικές μειονότητες, τα άτομα με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι.

Το Πρόγραμμα Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία αναγνωρίζει τη βασική αρχή ότι η κοινωνία έχει καθήκον έναντι όλων των πολιτών της να διασφαλίσει ότι οι συνέπειες της αναπηρίας ελαχιστοποιούνται μέσω της ενεργούς υποστήριξης υγιών τρόπων ζωής, ασφαλέστερου περιβάλλοντος, επαρκούς υγειονομικής περίθαλψης, αποκατάστασης και υποστηρικτικών κοινοτήτων.

1.2.2 Στρατηγικοί στόχοι

Ο βασικός στόχος του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία είναι να χρησιμεύσει ως πρακτικό εργαλείο προκειμένου να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν βιώσιμες στρατηγικές, ώστε να επέλθει η πλήρης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία και, τελικά, να ενταχθεί η αναπηρία σε όλους τους τομείς πολιτικής των κρατών-μελών. Το Πρόγραμμα Δράσης στοχεύει στην ικανοποίηση συγκεκριμένων ανά χώρα συνθηκών, καθώς επίσης και των διαδικασιών μετάπτωσης που λαμβάνουν χώρα σε διάφορα κράτη-μέλη.

Περιλαμβάνει συστάσεις λήψης συγκεκριμένων μέτρων σε εθνικό επίπεδο και, επίσης, φωτίζει απόψεις ευάλωτων ομάδων ατόμων με αναπηρία, τα οποία αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια και προβλήματα που απαιτούν μια ριζοσπαστική απάντηση.

Ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, παρέχοντας ποιοτικές και καινοτόμες υπηρεσίες και παγιώνοντας μέτρα που είναι ήδη σε ισχύ.

Το Πρόγραμμα Δράσης επιδιώκει να παράσχει μια χρήσιμη πηγή έμπνευσης για ιδιωτικές επιχειρήσεις, μη-κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους διεθνείς οργανισμούς. Θεωρεί τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία αρμόδιους και ειδικούς συνεργάτες στη χάραξη πολιτικής, οι οποίες θα πρέπει να ερωτώνται ως συμμετοχοί στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στις ζωές τους. Η εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης θα ελέγχεται και θα αξιολογείται τακτικά, ώστε να προσδιορίζεται η πρόοδος σε εθνικό επίπεδο, καθώς επίσης και προκειμένου να γίνονται γνωστές οι ορθές πρακτικές.

1.3. Κεντρικές γραμμές δράσης

Το Πρόγραμμα Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει ένα ευρύ πεδίο, που καλύπτει όλους τους βασικούς τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρία. Αυτοί οι βασικοί τομείς απεικονίζονται δεόντως σε 15 γραμμές δράσης που καθορίζουν τους βασικούς στόχους και τις συγκεκριμένες ενέργειες που πρόκειται να εφαρμοστούν από τα κράτη-μέλη.

Οι γραμμές δράσης είναι ο πυρήνας του Προγράμματος Δράσης. Καλύπτουν τις ακόλουθες περιοχές:

- Αριθ. 1: Συμμετοχή στην πολιτική και τη δημόσια ζωή
- Αριθ. 2: Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή
- Αριθ. 3: Ενημέρωση και επικοινωνία
- Αριθ. 4: Εκπαίδευση
- Αριθ. 5: Απασχόληση, επαγγελματικός προσανατολισμός και κατάρτιση
- Αριθ. 6: Δομημένο περιβάλλον
- Αριθ. 7: Μέσα Μεταφοράς
- Αριθ. 8: Κοινωνική διαβίωση
- Αριθ. 9: Υγειονομική περίθαλψη
- Αριθ. 10: Αποκατάσταση
- Αριθ. 11: Κοινωνική προστασία
- Αριθ. 12: Νομική προστασία
- Αριθ. 13: Προστασία κατά της βίας και της κακοποίησης
- Αριθ. 14: Έρευνα και ανάπτυξη και
- Αριθ. 15: Ευαισθητοποίηση.

Η συμμετοχή στην πολιτική και τη δημόσια ζωή (αριθ. 1) και τις δημοκρατικές διαδικασίες είναι ουσιαστική για την ανάπτυξη και τη διατήρηση των δημοκρατικών κοινωνιών. Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να επηρεάσουν το πεπρωμένο των κοινοτήτων τους. Είναι επομένως σημαντικό τα άτομα με αναπηρία να είναι σε θέση να ασκήσουν το δικαίωμά τους να ψηφίζουν και να συμμετέχουν στις πολιτικές και δημόσιες δραστηριότητες.

Για να ενσωματωθούν πλήρως στην κοινωνία, τα άτομα με αναπηρία πρέπει επίσης να είναι σε θέση να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή (αριθ. 2) της παρούσας κοινωνίας. Κατάλληλα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν σε πολιτιστικές δραστηριότητες και συναναστροφές και μπορούν να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν το δημιουργικό και διανοητικό δυναμικό τους προς όφελος δικό τους και των κοινοτήτων τους.

Εν προκειμένω, η πρόσβαση στην ενημέρωση και την επικοινωνία (αριθ. 3) αποτελεί μια προϋπόθεση. Είναι σημαντικό οι δημόσιοι και ιδιωτικοί πάροχοι ενημέρωσης και επικοινωνίας να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Κατάλληλα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να λάβουν και να μεταδώσουν πληροφορίες, ισότιμα με τα άλλα μέλη της κοινωνίας.

Η ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση (αριθ. 4) αποτελεί μια θεμελιώδη απαίτηση για τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης, καθώς επίσης και της ανεξαρτησίας για τα άτομα με αναπηρία. Η εκπαίδευση θα πρέπει να καλύπτει όλα τα στάδια της ζωής, από την προσχολική εκπαίδευση έως την επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς επίσης και τη δια βίου μάθηση. Η επικρατούσα εκπαίδευση και τα εξειδικευμένα προγράμματα, ανάλογα με την περίπτωση, θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συνεργαστούν προκειμένου να υποστηρίξουν τα άτομα με αναπηρία στις τοπικές κοινότητές τους. Μια επικρατούσα προσέγγιση μπορεί επίσης να συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και την κατανόηση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας από τα άτομα χωρίς αναπηρία.

Η απασχόληση, ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η κατάρτιση (αριθ. 5) είναι βασικοί παράγοντες για την κοινωνική ένταξη και την οικονομική ανεξαρτησία των ατόμων με

αναπηρία. Νομοθεσία, μέτρα και υπηρεσίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότητα ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία, σε σχέση με την απόκτηση και τη διατήρηση μιας εργασίας. Η ίση πρόσβαση στην απασχόληση θα πρέπει να ενισχυθεί, συνδυάζοντας μέτρα κατά των διακρίσεων και θετικής δράσης και εντάσσοντας τα ζητήματα που σχετίζονται με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στις πολιτικές απασχόλησης.

Ένα προσιτό, χωρίς εμπόδια δομημένο περιβάλλον (αριθ. 6) ενθαρρύνει τις ίσες ευκαιρίες, την ανεξάρτητη διαβίωση, την ενεργό συμμετοχή στην κοινότητα και την πρόσβαση στην απασχόληση. Εφαρμόζοντας τις αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού, μπορεί να καθιερωθεί ένα περιβάλλον το οποίο να είναι προσιτό σε άτομα με αναπηρία και μπορεί να αποφευχθεί η δημιουργία νέων εμποδίων.

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή προσιτών μέσων μεταφοράς (αριθ. 7) σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να οδηγήσει σε μια ουσιαστική βελτίωση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών για όλα τα άτομα με αναπηρία. Αυτό αποτελεί μια προϋπόθεση για την επίτευξη της ανεξαρτησίας, της πλήρους συμμετοχής στην αγορά εργασίας και της ενεργού συμμετοχής στην κοινότητα.

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να είναι σε θέση να ζήσουν όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητα, συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας επιλογής του πού και πώς θα ζήσουν. Οι ευκαιρίες για ανεξάρτητη διαβίωση και κοινωνική ένταξη δημιουργούνται πρώτα απ' όλα ζώντας στην κοινότητα. Η ενίσχυση της κοινοτικής διαβίωσης (αριθ. 8) απαιτεί στρατηγικές πολιτικές που θα υποστηρίζουν τη μετατόπιση από τη ιδρυματική μέριμνα σε περιβάλλοντα βασισμένα στην κοινότητα, τα οποία κυμαίνονται από τις ανεξάρτητες διαρρυθμίσεις διαβίωσης ως την προστατευμένη, υποστηρικτική διαβίωση σε μικρής κλίμακας περιβάλλοντα. Υπονοεί επίσης μια συντονισμένη προσέγγιση στη παροχή καθοδηγούμενων από το χρήστη, βασισμένων στην κοινότητα, υπηρεσιών και προσωποκεντρικών δομών υποστήριξης.

Τα άτομα με αναπηρία, όπως και τα άτομα χωρίς αναπηρία, απαιτούν επαρκή υγειονομική περίθαλψη (αριθ. 9) και πρέπει να έχουν ίση πρόσβαση σε καλής ποιότητας υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης που σέβονται τα δικαιώματα των πελατών. Εν προκειμένω είναι σημαντικό οι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης να (είναι εκπαιδευμένοι να) εστιάζουν περισσότερο στο κοινωνικό πρότυπο της αναπηρίας.

Προκειμένου να αποτραπεί η επιδείνωση της αναπηρίας, να μετριαστούν οι συνέπειές της και να ενισχυθεί η ανεξαρτησία των ατόμων με αναπηρία, πρέπει να εφαρμοστούν εκτενή προγράμματα αποκατάστασης (αριθ. 10) που θα περιλαμβάνουν μια σειρά προσιτών και, όπου είναι κατάλληλο, βασισμένων στην κοινότητα υπηρεσιών.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το σύστημα κοινωνικής προστασίας (αριθ. 11) - συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής ασφάλισης, της κοινωνικής βοήθειας και υποστήριξης - μπορούν να συμβάλουν στην ποιότητα ζωής των παραληπτών τους. Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να είναι σε θέση να επωφελούνται επαρκώς από τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και να έχουν ίση πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες. Οι πολιτικές που ενθαρρύνουν μια μετατόπιση από την εξάρτηση από τα επιδόματα προς την απασχόληση και την ανεξαρτησία θα πρέπει να προάγονται, όπου είναι δυνατόν.

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στο νομικό σύστημα, στην ίδια βάση με τους άλλους πολίτες. Η νομική προστασία (αριθ. 12) συνεπάγεται λήψη κατάλληλων μέτρων προκειμένου να εξαλειφθούν οι διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρία. Ένα επαρκές νομικό

και διοικητικό πλαίσιο είναι απαραίτητο προκειμένου να αποτρέψει και να καταπολεμήσει τις διακρίσεις.

Η κοινωνία έχει επίσης καθήκον να προλαμβάνει και να προστατεύει τους ανθρώπους από πράξεις κακοποίησης και βίας (αριθ. 13). Οι πολιτικές θα πρέπει να στοχεύουν στην προστασία των ατόμων με αναπηρία από όλες τις μορφές κακοποίησης και βίας και να διασφαλίζουν κατάλληλη υποστήριξη για τα θύματα της κακοποίησης και της βίας.

Η έρευνα και η ανάπτυξη (αριθ. 14), η συγκέντρωση και ανάλυση στατιστικών στοιχείων είναι ουσιαστικές προκειμένου να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν καλά πληροφορημένες και βασισμένες σε αποδεικτικά στοιχεία πολιτικές. Οι αξιόπιστες πληροφορίες είναι χρήσιμες προκειμένου να προσδιοριστούν τα προκύπτοντα ζητήματα και βοηθούν στο σχεδιασμό λύσεων. Είναι επίσης σημαντικό να προσδιοριστούν οι καλύτερες πρακτικές και να παρακολουθούνται οι αλλαγές στην κοινωνία.

Η ευαισθητοποίηση (αριθ. 15) είναι ένα βασικό ζήτημα που ενισχύει ολόκληρο το Πρόγραμμα Δράσης. Η μεροληπτική συμπεριφορά και ο στιγματισμός θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και να αντικατασταθούν από προσιτές και αντικειμενικές πληροφορίες για τις συνέπειες των βλαβών στην υγεία και των αναπηριών, προκειμένου να προαχθεί μια καλύτερη κατανόηση των αναγκών και των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία. Η δράση θα πρέπει να στοχεύει στην αλλαγή της αρνητικής στάσης απέναντι στα άτομα με αναπηρία και θα πρέπει να προωθεί την ένταξη των ζητημάτων αναπηρίας σε όλα τα κυβερνητικά δημοσιεύματα, καθώς επίσης και στα δημοσιεύματα των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

1.4. Θεμελιώδεις απόψεις

Μέσα στον Ευρωπαϊκό πληθυσμό με αναπηρία υπάρχουν άτομα με αναπηρία που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια ή βιώνουν διπλές διακρίσεις.

Οι γυναίκες και οι νέες με αναπηρία, τα άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, τα παιδιά και οι νέοι με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι με αναπηρία και τα άτομα με αναπηρία από τις μειονότητες και τις κοινότητες μεταναστών έχουν υψηλότερο κίνδυνο αποκλεισμού και, γενικά, έχουν χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής στην κοινωνία από άλλα άτομα με αναπηρία.

Οι γυναίκες και οι νέες με αναπηρία συχνά αντιμετωπίζουν πολλαπλάσια εμπόδια στη συμμετοχή στην κοινωνία, λόγω των διακρίσεων, βάσει τόσο του γένους όσο και της αναπηρίας. Η συγκεκριμένη κατάσταση των γυναικών και των νέων πρέπει να ληφθεί υπόψη στην ανάπτυξη επικρατουσών πολιτικών και προγραμμάτων τόσο αναπηρίας όσο και γένους, σε όλα τα επίπεδα.

Μια από τις πιο ευάλωτες ομάδες ανθρώπων με αναπηρία είναι η ομάδα ανθρώπων που, λόγω της σοβαρότητας και της πολυπλοκότητας της αναπηρίας τους, χρειάζονται υψηλό επίπεδο υποστήριξης. Η ποιότητα της ζωής τους εξαρτάται πάρα πολύ από τη διαθεσιμότητα κατάλληλων ποιοτικών υπηρεσιών και συγκεκριμένης, συχνά εντατικής, υποστήριξης. Ο προγραμματισμός και ο συντονισμός δια μέσου των αρμόδιων αρχών, κυβερνητικών υπηρεσιών και φορέων παροχής υπηρεσιών απαιτούνται προκειμένου να εξεταστούν επαρκώς τα συγκεκριμένα προβλήματα αυτής της ομάδας ανθρώπων.

Τα παιδιά με αναπηρία θα πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα - όπως καθορίζεται στη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού - και ευκαιρίες, όπως τα

άλλα παιδιά. Οι νέοι με αναπηρία είναι μια επίσης ευάλωτη ομάδα στην κοινωνία μας. Αντιμετωπίζουν ακόμα σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε όλες τις απόψεις της ζωής. Τα συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από τα παιδιά και τους νέους με αναπηρία πρέπει να μελετηθούν σε μεγαλύτερο βάθος, προκειμένου να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν καλά ενημερωμένες πολιτικές, σε ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικών.

Η προοδευτική γήρανση των ατόμων με αναπηρία, ιδιαίτερα εκείνων που απαιτούν εντατικότερη υποστήριξη, παρουσιάζει νέες προκλήσεις για τις κοινωνίες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Καινοτόμες προσεγγίσεις απαιτούνται προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις σε ένα ευρύ φάσμα των τομέων πολιτικής και υπηρεσιών.

Τα άτομα με αναπηρία από τις μειονότητες και τις κοινότητες μεταναστών μπορεί να βιώσουν πολλαπλά μειονεκτήματα, λόγω διακρίσεων ή έλλειψης εξοικείωσης με τις δημόσιες υπηρεσίες. Μια συνοπτική προσέγγιση, λαμβάνοντας υπόψη το πολιτιστικό υπόβαθρο, τη γλώσσα και τις ιδιαίτερες ανάγκες, απαιτείται προκειμένου να επιλυθούν συγκεκριμένα προβλήματα τα οποία μπορούν να αντιμετωπίσουν οι ομάδες αυτές.

Οι προαναφερθείσες συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με αναπηρία απαιτούν μια κάθετη απάντηση προκειμένου να διασφαλιστεί η ένταξή τους στην κοινωνία. Οι φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να αναγνωρίζουν τα εμπόδια και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει κάθε μια από αυτές τις ομάδες και να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές περιλαμβάνουν δράσεις που διατρέχουν πολλές κεντρικές γραμμές δράσης, προκειμένου να καταργήσουν αυτά τα εμπόδια και να διασφαλίσουν ότι τα άτομα μπορούν να φθάσουν το πλήρες δυναμικό τους. Μια προσέγγιση διπλής διαδρομής, που θα ξεκινά από το παρόν Πρόγραμμα Δράσης και τη Νέα Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Κοινωνική Συνοχή (2004), απαιτείται προκειμένου να προαχθεί η ανάπτυξη αποτελεσματικών κάθετων και ενιαίων πολιτικών.

1.5. Εφαρμογή και συνέχιση

Σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές που υποστηρίζουν τις γραμμές δράσης και τις τέμνουσες απόψεις, οι αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού, της ποιότητας, της εκπαίδευσης και της ένταξης αποτελούν ζωτικής σημασίας στοιχεία της στρατηγικής εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία. Η εφαρμογή των αρχών του Καθολικού Σχεδιασμού είναι ύψιστης σημασίας για τη βελτίωση της προσβασιμότητας του περιβάλλοντος και της δυνατότητας χρήσης των προϊόντων. Είναι επίσης ουσιαστικό όλες οι πολιτικές, ενέργειες και υπηρεσίες να υποστηρίζονται από υψηλά πρότυπα, από άποψη ποιότητας. Μια επικρατούσα προσέγγιση στην ανάπτυξη πολιτικής και την προσφορά υπηρεσιών διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην προώθηση μιας πιο περιεκτικής κοινωνίας.

Τα κράτη-μέλη έχουν πρωταρχική ευθύνη για την εφαρμογή πολιτικών ατόμων με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο και, ιδιαίτερα, για την εφαρμογή των συγκεκριμένων ενεργειών που αναφέρονται σ' αυτές, κάτω από κάθε γραμμή δράσης. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να αρχίσουν από μια αξιολόγηση των υπαρχουσών πολιτικών και των υποκείμενων βασικών αρχών, έναντι του προσχεδίου του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία, προκειμένου να προσδιοριστεί σε ποιους τομείς πρέπει ακόμα να σημειωθεί πρόοδος και ποιες συγκεκριμένες ενέργειες πρέπει να υλοποιηθούν.

Με βάση αυτή την αξιολόγηση, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να οργανώσουν στρατηγικές που να στοχεύουν στη σταδιακή ευθυγράμμιση των πολιτικών τους με τις συστάσεις και τις υποκείμενες βασικές αρχές του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία, στα πλαίσια των εθνικών

οικονομικών πόρων.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να επιδιώξουν κοινές προσεγγίσεις και να καθιερώσουν συνεργασίες με τους συναφείς συμμετόχους, ιδιαίτερα με τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία, κατά την εφαρμογή και την αξιολόγηση του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία.

Όλοι οι σχετικοί φορείς και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν ερωτηθεί για να διασφαλιστεί μια αυξανόμενη επίγνωση και εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία.

Η Επιτροπή Υπουργών θα υποδείξει ένα κατάλληλο κοινό βήμα διαχείρισης της διαδικασίας παρακολούθησης και θα μπορούσε να συστήσει στα κράτη-μέλη να αναλύουν σε βάθος συγκεκριμένα ζητήματα προτεραιότητας. Η αποτελεσματική παρακολούθηση του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία απαιτεί από τα κράτη-μέλη να παρέχουν στο καθορισμένο κοινό βήμα τις σχετικές πληροφορίες, σε τακτική βάση.

Το καθορισμένο κοινό βήμα θα διασφαλίζει ότι η Επιτροπή Υπουργών ενημερώνεται τακτικά για την πρόοδο που σημειώνεται στην εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία.

2. Εισαγωγή

2.1. Αποστολή

Το Πρόγραμμα Δράσης επιδιώκει να μεταφράσει τους στόχους του Συμβουλίου της Ευρώπης, όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, την έλλειψη διακρίσεων, τις ίσες ευκαιρίες, τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα και τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, σε ένα Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα άτομα με αναπηρία, για την επόμενη δεκαετία.

Το παρόν Πρόγραμμα Δράσης στοχεύει στο να παράσχει ένα συνοπτικό πλαίσιο, το οποίο θα είναι και ευέλικτο και προσαρμόσιμο, προκειμένου να ικανοποιούνται οι συγκεκριμένες ανά χώρα προϋποθέσεις. Προορίζεται να χρησιμεύσει ως οδικός χάρτης για τους φορείς χάραξης πολιτικής, προκειμένου να τους επιτρέψει να σχεδιάζουν, να προσαρμόζουν, να εστιάζουν εκ νέου και να εκτελούν κατάλληλα σχέδια, προγράμματα και καινοτόμες στρατηγικές.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα επιδιώξει να εφαρμόσει το Πρόγραμμα Δράσης παρέχοντας θετική βοήθεια σε όλα τα κράτη-μέλη, υπό τη μορφή συστάσεων, συμβουλών και πληροφοριών από εμπειρογνώμονες.

2.2. Μετατόπιση του προτύπου από τον ασθενή στον πολίτη

Η τελευταία δεκαετία έχει δει σημαντικές πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές στην Ευρώπη. Οι ευκαιρίες και οι προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, η ανάπτυξη της τεχνολογίας ενημέρωσης και επικοινωνιών, τα μεταβαλλόμενα σχέδια απασχόλησης και ανεργίας, υγείας και δημογραφίας, μετανάστευσης και η μετάβαση στις οικονομίες της αγοράς, μετασχηματίζουν την περιοχή. Πολλές από αυτές τις αλλαγές ήταν θετικές και έχουν, συνεπώς, αυξήσει τις ελπίδες και τις προσδοκίες των ανθρώπων.

Έχουμε μετακινηθεί από να βλέπουμε το άτομο με αναπηρία ως ασθενή που έχει ανάγκη από

φροντίδα, το οποίο δεν συμβάλλει στην κοινωνία, στο να τον/την βλέπουμε ως άτομο που χρειάζεται να αρθούν τα παρόντα εμπόδια, προκειμένου να πάρει μια δικαιωματική θέση ως πλήρως συμμετοχικό μέλος της κοινωνίας. Τέτοια εμπόδια περιλαμβάνουν νοοτροπίες και κοινωνικά, νομικά και περιβαλλοντικά εμπόδια. Επομένως πρέπει να διευκολύνουμε περαιτέρω τη μετατόπιση του προτύπου, από το παλαιό ιατρικό πρότυπο της αναπηρίας, στο πρότυπο που είναι βασισμένο στα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα.

Έχουμε μετατοπίσει την εστίασή μας στο άτομο ως κεντρικό σημείο σε μια συνεπή, ολοκληρωμένη προσέγγιση που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και την αξιοπρέπεια όλων των ατόμων με αναπηρία. Συνεπώς, υπήρξε μια μετατόπιση, σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, στο να προωθήσουν ενεργές πολιτικές που εξουσιοδοτούν το μεμονωμένο άτομο με αναπηρία να ελέγχει τη ζωή του/της. Συγχρόνως, ο ρόλος των μη-κυβερνητικών οργανώσεων γενικά και ιδιαίτερα εκείνων των ατόμων με αναπηρία, στην κοινωνία, έχει αλλάξει. Έχουν γίνει συνεργάτες των κυβερνήσεων και των ατόμων με αναπηρία, ως υποστηρικτές, φορείς παροχής υπηρεσιών ή ως πηγή εξειδικευμένης γνώσης και ικανότητας.

Το Πρόγραμμα Δράσης σχεδιάστηκε προκειμένου να είναι ευέλικτο, ώστε να λαμβάνει υπόψη τις μελλοντικές τεχνολογικές αλλαγές και τις άλλες εξελίξεις.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα της βιοτεχνολογίας και της δυναμικής χρήσης της έχουν δημιουργήσει ανησυχίες μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, σε σημείο που ακόμη και το δικαίωμα στη ζωή είναι μερικές φορές υποκείμενο σε αμφισβήτηση. Το παρόν Πρόγραμμα ασχολείται με την πλήρη κοινωνική ένταξη και συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και, επομένως, δεν θεωρήθηκε κατάλληλο να περιλάβει τέτοια, σχετικά με την ιατρική, ζητήματα, όπως η προγεννητική διάγνωση και οι διακρίσεις στους νόμους περί αμβλώσεων, βάσει της αναπηρίας.

Εντούτοις, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για τη σπουδαιότητα αυτών των ζητημάτων και θεωρείται ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους, συμμετέχουν στις σχετικές εθνικές και διεθνείς επιτροπές ηθικής και βιοηθικής, που ασχολούνται με αυτά τα θέματα.

2.3. Η Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας

Η Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές ενσωμάτωσης για τα άτομα με αναπηρία, που διοργανώθηκε στη Μάλαγα (Ισπανία) στις 7 και 8 Μαΐου 2003, επιθυμούσε να επεκταθεί περαιτέρω χρησιμοποιώντας ως θεμέλιο την Πρώτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, η οποία πραγματοποιήθηκε το 1991 και είχε ως αποτέλεσμα τη Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών αριθ. R (92) 6, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία. Η Σύσταση αυτή, που υιοθετήθηκε στις 9 Απριλίου 1992, επηρέασε τις πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης για περισσότερο από δέκα έτη και παρακίνησε περιεκτικές πολιτικές που έχουν ωφελήσει θετικά τα άτομα με αναπηρία, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς. Εντούτοις, οι υπουργοί αναγνώρισαν ότι απαιτείται περαιτέρω εργασία, προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος στα ζητήματα ατόμων με αναπηρία, σε ένα μεταβληθέν περιβάλλον.

Στην Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας, με τίτλο «Προοδύοντας προς την πλήρη συμμετοχή ως πολίτες», που υιοθετήθηκε στη διάσκεψη, οι υπουργοί θεώρησαν ότι ο κύριος στόχος τους κατά την επόμενη δεκαετία είναι να βελτιώσουν περαιτέρω την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Μια νέα στρατηγική απαιτείται προκειμένου να απεικονίσει το κοινωνικό πρότυπο της αναπηρίας και τις υψηλότερες προσδοκίες, τόσο των ατόμων με

αναπηρία όσο και της κοινωνίας.

Οι υπουργοί θεώρησαν ότι αυτή η στρατηγική θα πρέπει να εκφραστεί με ένα Πρόγραμμα Δράσης σχεδιασμένο να εξαλείψει όλες τις μορφές διακρίσεων κατά των ατόμων με αναπηρία, ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Το Πρόγραμμα Δράσης θα πρέπει να εστιαστεί ειδικά στις γυναίκες με αναπηρία, τα άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης και τα ηλικιωμένα άτομα με αναπηρία και να διασφαλίσει ότι θα είναι σε θέση να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα πλήρη πολιτικά δικαιώματά τους.

2.4. Πλαίσιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων

Το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα κράτη-μέλη του θα συνεχίσουν να εργάζονται μέσα σε πλαίσια κατά των διακρίσεων και υπέρ των ανθρώπινων δικαιωμάτων, με σκοπό την προστασία των ατόμων με αναπηρία έναντι οποιασδήποτε μορφής διακρίσεων ή κακοποίησης και με σκοπό την ενσωμάτωση της ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Κατά τη σύνταξη του Προγράμματος Δράσης, τα κράτη-μέλη θα επιθυμούσαν να αναγνωρίσουν την επιρροή των υπαρχουσών νομικών συνθηκών, επίσημων πράξεων, προτύπων και πολιτικών που υποστηρίζουν την ίση μεταχείριση και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών αριθ. R (92) 6 έθεσε στερεά θεμέλια. Η νομοθεσία και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν προετοιμάσει περαιτέρω το έδαφος και το Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο θα σχεδιάζονται εφεξής και θα εφαρμόζονται από τα Ευρωπαϊκά όργανα οι πολιτικές ατόμων με αναπηρία. Η Νέα Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Κοινωνική Συνοχή (2004) περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη δέσμευση για την υλοποίηση των δικαιωμάτων εκείνων των ατόμων και ομάδων στην κοινωνία που διατρέχουν συγκεκριμένο κίνδυνο να καταστούν τρωτά και κοινωνικά αποκλεισμένα.

Εκτός από τις υφιστάμενες Ευρωπαϊκές επίσημες πράξεις, σημειώνονται οι Τυποποιημένοι Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία, οι κύριες συνθήκες των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι εξελίξεις σε σχέση με το σχέδιο διεθνούς σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

2.5. Στρατηγικοί στόχοι

Ο βασικός στόχος του παρόντος Προγράμματος Δράσης είναι να επέλθει η πλήρης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, εντάσσοντας τελικά τα ζητήματα αναπηρίας σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Το σχέδιο προβλέπει ένα συνοπτικό πλαίσιο συγκεκριμένων συστάσεων, αρκετά ευέλικτων ώστε να είναι ευπροσάρμοστες, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανά χώρα συγκεκριμένες συνθήκες. Λαμβάνει έτσι δεόντως υπόψη τη γεωγραφική, οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική διαφοροποίηση των κρατών-μελών και αναγνωρίζει ότι είναι εν εξελίξει διαδικασίες μετάβασης σε διάφορα κράτη-μέλη. Προορίζεται να χρησιμεύσει ως πρακτικό εργαλείο, ως ένας οδικός χάρτης, για τους φορείς χάραξης πολιτικής, προκειμένου να τους επιτρέψει να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν κατάλληλες στρατηγικές, εστιασμένες σε βασικές προτεραιότητες.

Θα βοηθήσει εκείνες τις χώρες που πρέπει να καθιερώσουν ένα πρώτο εθνικό Πρόγραμμα Δράσης για την ένταξη των πολιτών τους με αναπηρία και θα βοηθήσει, επίσης, τις χώρες που ήδη έχουν καθιερώσει τέτοιες πολιτικές και προγράμματα να τα εξελίξουν περαιτέρω.

Θα βοηθήσει τα κράτη-μέλη να προωθήσουν ενεργές πολιτικές που απαγορεύουν τις διακρίσεις και προάγουν το δικαίωμα σε ίσες ευκαιρίες, με αποτελεσματικά μέσα επανόρθωσης, εάν τα δικαιώματα αυτά παραβιαστούν.

Ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, παρέχοντας ποιοτικές και καινοτόμες υπηρεσίες και παγιώνοντας τα μέτρα που είναι ήδη σε ισχύ.

Παρέχει μια χρήσιμη πηγή έμπνευσης για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Τελευταίο και πιο σημαντικό, το Πρόγραμμα Δράσης προωθεί την ουσιαστική αντίληψη ότι τα άτομα με αναπηρία και οι αντιπρόσωποί τους πρέπει να ερωτηθούν ως συμμετοχοί στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στις ζωές τους, από το σχεδιασμό της εθνικής πολιτικής έως τα πιο εξατομικευμένα θέματα.

Η εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης θα αξιολογείται τακτικά, προκειμένου να προσδιορίζεται η πρόοδος και να κοινοποιούνται οι ορθές πρακτικές. Αυτό θα απαιτήσει αποτελεσματικούς και εφικτούς μηχανισμούς παρακολούθησης της προόδου και αξιολόγησης της έκβασης, σε εθνικό επίπεδο.

2.6. Δομή και περιεχόμενο

Το Πρόγραμμα Δράσης έχει ένα ευρύ πεδίο και περιλαμβάνει όλους τους βασικούς τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρία, παραδείγματος χάριν τη στέγαση, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την κινητικότητα και την ευαισθητοποίηση. Αυτοί οι βασικοί τομείς απεικονίζονται κατάλληλα στις γραμμές δράσης που αποτελούν τον πυρήνα του Προγράμματος Δράσης.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης τέμνουσες απόψεις, όπως εκείνες των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, των παιδιών και των νέων με αναπηρία, των ηλικιωμένων ατόμων με αναπηρία, των ατόμων με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης και των ατόμων με αναπηρία από τις μειονότητες και τους μετανάστες.

Στο Πρόγραμμα Δράσης, λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι σχετικές υφιστάμενες Ευρωπαϊκές και διεθνείς επίσημες πράξεις, οι συνθήκες, τα προγράμματα και οι εξελίξεις σε σχέση με το σχέδιο της διεθνούς σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, όσο αφορά στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το παρόν Πρόγραμμα Δράσης περιλαμβάνουν την καταπολέμηση των διακρίσεων, τις ίσες ευκαιρίες, την ανεξαρτησία και την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία.

Τα βασικά στοιχεία του Προγράμματος Δράσης είναι οι επιστέφουσες και θεμελιώδεις αρχές, οι βασικές γραμμές δράσης, οι τέμνουσες απόψεις, οι μηχανισμοί εφαρμογής και παρακολούθησης

και μια σταδιακή διαδικασία εφαρμογής. Το Πρόγραμμα Δράσης είναι δομημένο αναλόγως.

Το Πρόγραμμα Δράσης δεν περιέχει ένα ορισμό της αναπηρίας. Η επιτροπή συμφώνησε ότι αυτό είναι θέμα των μεμονωμένων κρατών-μελών και της εθνικής πολιτικής τους.

Ομοίως, το Πρόγραμμα Δράσης δεν περιέχει μια συγκεκριμένη γραμμή δράσης σχετικά με το θέμα της πρόληψης. Αυτό είναι ένα σημαντικό θέμα για τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα χωρίς αναπηρία και τις κυβερνήσεις, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα της αναπηρίας έχουν αντίκτυπο στο άτομο, τις οικογένειες τους και την κοινωνία γενικά. Σύμφωνα με τη Διεθνή Ταξινόμηση της Λειτουργίας, της Αναπηρίας και της Υγείας (ICF) από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO), το παρόν Πρόγραμμα Δράσης ασχολείται συνολικά με την πρόληψη της ανάπτυξης των περιορισμών δραστηριότητας και των περιστολών συμμετοχής. Το Πρόγραμμα Δράσης αναγνωρίζει έτσι τη Διεθνή Ταξινόμηση της Λειτουργίας, της Αναπηρίας και της Υγείας και θα ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να τη χρησιμοποιούν ως πλαίσιο τυποποίησης.

Η επιτροπή θεώρησε ότι οι τρέχουσες εξελίξεις στην ιατρική περίθαλψη, οι πρόοδοι στην έγκαιρη ανίχνευση της αναπηρίας και η πρόοδος στις πολιτικές δημόσιας υγείας θα πρέπει να εξεταστούν από σχετικές επιτροπές μέσα στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Το Πρόγραμμα Δράσης αναγνωρίζει την αρχή ότι η κοινωνία έχει καθήκον προς όλους τους πολίτες της να διασφαλίσει ότι οι συνέπειες της αναπηρίας ελαχιστοποιούνται μέσω της ενεργούς υποστήριξης των υγιών τρόπων ζωής, του ασφαλέστερου περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών κοινοτήτων. Αυτά τα ζητήματα εξετάζονται στις διάφορες γραμμές δράσης, αλλά ιδιαίτερα σε αυτές που ασχολούνται με την υγειονομική περίθαλψη και την αποκατάσταση.

2.7 Θεμελιώδεις αρχές

Οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το παρόν Πρόγραμμα Δράσης είναι:

- καταπολέμηση των διακρίσεων
- ισότητα ευκαιριών
- πλήρης συμμετοχή στην κοινωνία όλων των ατόμων με αναπηρία
- σεβασμός της διαφοράς και αποδοχή της αναπηρίας ως μέρους της ανθρώπινης ποικιλομορφίας
- αξιοπρέπεια και ατομική αυτονομία, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας να κάνει κάποιος τις επιλογές του
- ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών
- συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στις ζωές τους, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κοινωνίας, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους.
-

2.8 Διαδικασία

Η διαδικασία σύνταξης του Προγράμματος Δράσης άρχισε στην 26η σύνοδο της Επιτροπής για την Αποκατάσταση και την Ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρία (Μερική Συμφωνία) (CD-P-RR), τον Οκτώβριο του 2003. Για να διευκολυνθεί αυτή η διαδικασία, δημιουργήθηκε μια ομάδα εργασίας, εξουσιοδοτημένη από το CD-P-RR και με τη βοήθεια μιας εξειδικευμένης ομάδας σχεδιασμού, προκειμένου να διαμορφώσει το Πρόγραμμα Δράσης.

Το Πρόγραμμα Δράσης υποστηρίζει το ρόλο των μη-κυβερνητικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, ως πηγής εξειδικευμένης γνώσης και τις θεωρεί ως ικανούς συνεργάτες στη χάραξη

πολιτικής. Συνεπώς, το Ευρωπαϊκό Κοινό Βήμα Ατόμων με Αναπηρία, που αντιπροσωπεύει τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία, έχει διαδραματίσει ένα σημαντικό και ενεργό ρόλο στην επεξεργασία του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Προκειμένου να διασφαλιστεί μια αυξανόμενη ευαισθητοποίηση και εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης, έχουν ερωτηθεί όλοι οι σχετικοί φορείς και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης.

3. Κεντρικές γραμμές δράσης

Το Πρόγραμμα Δράσης χαράσσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές δράσης, σε μια ευρεία σειρά τομέων πολιτικής, οι οποίες, όταν συνδυαστούν, μπορούν να παράσχει ένα συνοπτικό πλαίσιο για να αναπτυχθούν και να προχωρήσουν οι εθνικές πολιτικές και οι στρατηγικές για τα άτομα με αναπηρία και, επίσης, για να ενταθούν πολιτικές με σκοπό την προώθηση της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία.

Οι γραμμές δράσης στηρίζονται στην Υπουργική Δήλωση της Μάλαγας σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρία «Προοδύοντας προς την πλήρη συμμετοχή ως πολίτες» (που υιοθετήθηκε στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές ένταξης των ατόμων με αναπηρία, Μάλαγα, Ισπανία, Μάιος 2003), στη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης αριθ. R (92) 6, σε μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία και στις εξελίξεις στην Ευρώπη γενικά.

Κάθε γραμμή δράσης παραθέτει βασικούς στόχους και συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να εφαρμοστούν από τα κράτη-μέλη, υπό τους ακόλουθους τίτλους:

- Αριθ. 1: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή
- Αριθ. 2: Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή
- Αριθ. 3: Ενημέρωση και επικοινωνία
- Αριθ. 4: Εκπαίδευση
- Αριθ. 5: Απασχόληση, επαγγελματικός προσανατολισμός και κατάρτιση
- Αριθ. 6: Δομημένο περιβάλλον
- Αριθ. 7: Μέσα Μεταφοράς
- Αριθ. 8: Κοινωνική διαβίωση
- Αριθ. 9: Υγειονομική περίθαλψη
- Αριθ. 10: Αποκατάσταση
- Αριθ. 11: Κοινωνική προστασία
- Αριθ. 12: Νομική προστασία
- Αριθ. 13: Προστασία κατά της βίας και της κακοποίησης
- Αριθ. 14: Έρευνα και ανάπτυξη
- Αριθ. 15: Ευαισθητοποίηση.

3.1. Γραμμή δράσης αριθ. 1: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

3.1.1. Εισαγωγή

Η συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτική και δημόσια ζωή και η δημοκρατική διαδικασία είναι ουσιαστικές για την ανάπτυξη των δημοκρατικών κοινωνιών. Η κοινωνία πρέπει να απεικονίζει την ποικιλομορφία των πολιτών της και να επωφελείται από την ποικίλη εμπειρία

και γνώση τους. Είναι επομένως σημαντικό τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους να ψηφίζουν και να συμμετέχουν σε τέτοιες δραστηριότητες.

Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες προκειμένου να δημιουργηθεί το περιβάλλον, όπου τα άτομα με αναπηρία θα ενθαρρύνονται και θα είναι σε θέση να συμμετέχουν σε πολιτικές σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν δημιουργηθούν οι συνθήκες με τις οποίες καθένας θα μπορεί να απολαμβάνει τα πολιτικά δικαιώματα του.

Σημειώνεται ότι οι γυναίκες και οι νέοι με αναπηρία αντιπροσωπεύουν γενικά ένα μικρό ποσοστό εκείνων που κατέχουν τις αντιπροσωπευτικές λειτουργίες. Είναι επίσης σημαντικό να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν και να περιλαμβάνονται σε αντιπροσωπευτικές ομάδες.

3.1.2. Στόχοι

- i. Να προαχθεί ενεργά ένα περιβάλλον, όπου τα άτομα με αναπηρία θα μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στα πολιτικά κόμματα και την κοινωνία των πολιτών
- ii. Να αυξηθεί η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική και δημόσια ζωή, σε όλα τα επίπεδα, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές, προκειμένου να αντιπροσωπεύεται πλήρως η διαφορετική φύση της κοινωνίας
- iii. Να υπάρξει έργο προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γυναικών και των νέων με αναπηρία, καθώς επίσης και εκείνων που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, στην πολιτική αρένα, σε όλα τα επίπεδα
- iv. Να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους θα ερωτώνται και θα διαδραματίζουν ένα ρόλο στον καθορισμό των πολιτικών για τα άτομα με αναπηρία.

3.1.3. Συγκεκριμένες ενέργειες από τα κράτη-μέλη

- i. Να διασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες και τα κτίρια όπου ασκείται το δικαίωμα ψήφου είναι κατάλληλες και προσιτές στα άτομα με αναπηρία, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ασκήσουν τα δημοκρατικά δικαιώματά τους και να επιτρέπουν, όπου είναι απαραίτητο, τη παροχή βοήθειας κατά την ψηφοφορία
- ii. Να προστατεύουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ψηφίζουν με μυστική ψηφοφορία και, όπου είναι απαραίτητο, κατόπιν αιτήματός τους, να επιτρέπουν τη βοήθεια κατά την ψηφοφορία από ένα πρόσωπο της επιλογής τους
- iii. Να διασφαλίζουν ότι κανένα πρόσωπο με αναπηρία δεν αποκλείεται από το δικαίωμα της ψήφου ή της υποψηφιότητας, βάσει της αναπηρίας του/της
- iv. Να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες για τις εκλογές είναι διαθέσιμες και προσιτές σε όλες τις απαραίτητες εναλλακτικές μορφές και ότι είναι εύκολο να κατανοηθούν
- v. Να ενθαρρύνουν τα πολιτικά κόμματα και τις λοιπές πολιτικές οργανώσεις της κοινωνίας να παρέχουν τις πληροφορίες τους και να οργανώνουν τις δημόσιες συνεδριάσεις τους με ένα προσιτό τρόπο
- vi. Να ενθαρρύνουν τα άτομα με αναπηρία και ιδιαίτερα τις γυναίκες και τους νέους, να διαμορφώνουν και να προσχωρούν σε αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ατόμων με αναπηρία, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, με σκοπό τη συμβολή και τον επηρεασμό της πολιτικής σε όλα τα επίπεδα
- vii. Να ενθαρρύνουν τις διαβουλεύσεις με τα άτομα με αναπηρία και τις οργανώσεις τους, σε ίση βάση με τους άλλους, κατά τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων
- viii. Να εφαρμόζουν τις σχετικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στις Συστάσεις Rec (2001)

19 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, για τη συμμετοχή των πολιτών στην τοπική δημόσια ζωή, Rec (2003) 3 της Επιτροπής Υπουργών προς στα κράτη-μέλη, για την ισορροπημένη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών στην πολιτική και δημόσια λήψη αποφάσεων, Rec (2004) 11 σχετικά με τα νομικά, λειτουργικά και τεχνικά πρότυπα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας και Rec (2004) 15 σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

3.2. Γραμμή δράσης αριθ. 2: Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή

3.2.1. Εισαγωγή

Το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία ως ατόμων που πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως στην κοινωνία εξαρτάται από το αν είναι σε θέση να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή αυτής της κοινωνίας. Εάν τα άτομα με αναπηρία πρόκειται να παραμείνουν ή να καταστούν ανεξάρτητα, πρέπει να έχουν μια όσο το δυνατόν πληρέστερη ζωή, αλληλεπιδρώντας με άλλα μέλη της κοινωνίας, είτε είναι άτομα με αναπηρία είτε όχι. Έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στον πολιτισμό, τις ασχολίες ελεύθερου χρόνου, τον αθλητισμό και τον τουρισμό.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα κράτη-μέλη του έχουν δεσμευτεί να λαμβάνουν υπόψη τους τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, όταν διατυπώνουν και εφαρμόζουν την πολιτιστική πολιτική τους. Απαιτούνται συντονισμένες ενέργειες προκειμένου να μετασχηματιστούν οι ευκαιρίες και η ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία, μέσω της πρόσβασης και της συμμετοχής τους στις τέχνες και την κοινωνική ζωή.

Δεν υπάρχει εύκολος δρόμος για την επίτευξη αυτού του στόχου. Διάφορα μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, αλλά μπορεί τελικά να απαιτηθεί η θέσπιση συγκεκριμένης νομοθεσίας. Αυτή θα πρέπει να απεικονίζει την έννοια της «εύλογης προσαρμογής», ειδικά στα πλαίσια της πρόσβασης σε παλαιότερα κτήρια ή ιστορικά μνημεία και στις μικρότερες ιδιωτικές επιχειρησιακές εγκαταστάσεις. Θα απαιτηθεί επίσης να απεικονιστεί πλήρως η ποικιλομορφία της κοινωνίας στα ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά μέσα.

3.2.2. Στόχοι

- i. Να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να έχουν πρόσβαση στην τοπική, περιφερειακή και εθνική πολιτιστική ζωή
- ii. Να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν σε πολιτιστικές, ψυχαγωγικές, ελεύθερου χρόνου, αθλητικές, πνευματικές και κοινωνικές δραστηριότητες, τόσο ως παρατηρητές όσο και ως συμμετέχοντες
- iii. Να υπάρξει έργο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν το δημιουργικό, αθλητικό, καλλιτεχνικό, πνευματικό και διανοητικό δυναμικό τους, προς όφελος δικό τους και των κοινοτήτων τους.

3.2.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να ενθαρρύνουν τα όργανα και τους συναφείς φορείς, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, να καταστήσουν το έντυπο και λοιπό πολιτιστικό πληροφοριακό υλικό προσιτό στα άτομα με αναπηρία, αξιοποιώντας πλήρως την ηλεκτρονική τεχνολογία, όπου απαιτείται και με απλή και κατανοητή διατύπωση
- ii. Να παροτρύνουν τους δημόσιους φορείς και να ενθαρρύνουν τους ιδιωτικούς φορείς, τους συναφείς φορείς και παρόχους να εμπλέκουν ενεργά όλα τα άτομα με αναπηρία στις πολιτιστικές, ελεύθερου χρόνου, αθλητικές, πνευματικές και διανοητικές δραστηριότητές τους

- iii. Να ενθαρρύνουν τις βιομηχανίες ραδιοφωνικής/τηλεοπτικής αναμετάδοσης και τις συναφείς δημιουργικές βιομηχανίες να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να έχουν πρόσβαση στις ραδιοφωνικές/τηλεοπτικές αναμεταδόσεις, τις ταινίες, τα θεατρικά έργα και σε άλλες σχετικές με την τέχνη δραστηριότητες, με προσιτές μορφές που μπορούν να περιλαμβάνουν λεζάντες, υπόστιξη, ακουστική περιγραφή και νοηματική γλώσσα
- iv. Να παροτρύνουν τα εθνικά ραδιοφωνικά/τηλεοπτικά μέσα και τις συναφείς δημιουργικές βιομηχανίες να δημοσιεύουν τα Προγράμματα Δράσης για την αύξηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία, τόσο «μπροστά από την κάμερα/μικρόφωνο όσο και πίσω από αυτά»
- v. Να ενθαρρύνουν τα όργανα και τους συναφείς φορείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και τον τουρισμό να αναλαμβάνουν την υποχρέωση τακτικής εκπαίδευσης ευαισθητοποίησης στα άτομα με αναπηρία για το προσωπικό τους, ως κύρια δραστηριότητα
- vi. Να επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να απολαμβάνουν την πρόσβαση σε πολιτιστικές, αθλητικές, τουριστικές και ελεύθερου χρόνου δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας, παραδείγματος χάριν, τους παρόχους να καταστήσουν τις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες τους προσιτές μέσω οποιωνδήποτε μέσων είναι απαραίτητα
- vii. Να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου:
- να διασφαλίζουν ότι οι νόμοι που προστατεύουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αποτελούν αδικαιολόγητο ή μεροληπτικό εμπόδιο για την πρόσβαση από τα άτομα με αναπηρία στο πολιτιστικό υλικό, ενώ θα σέβονται τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου
 - να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να αποκτήσουν το καθεστώς του καλλιτέχνη και να επωφεληθούν από τα καλλιτεχνικά αγαθά τους
- viii. Να ενθαρρύνουν τα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν σε δραστηριότητες, ανεξάρτητα από το εάν προορίζονται για άτομα με ή χωρίς αναπηρία
- ix. Να διασφαλίζουν ότι οι αθλητικές και οι πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των προγραμμάτων εκπαίδευσης για τα παιδιά με αναπηρία, αναγνωρίζοντας το ρόλο τέτοιων δραστηριοτήτων στην ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων.

3.3. Γραμμή δράσης αριθ. 3: Ενημέρωση και επικοινωνία

3.3.1. Εισαγωγή

Η πρόσβαση στην ενημέρωση και την επικοινωνία είναι μια βασική πτυχή για τη συμμετοχή στην κοινωνία. Εάν τα άτομα με αναπηρία πρόκειται να ασκήσουν ενεργά τα δικαιώματά τους, να συμμετέχουν και να προβαίνουν σε επιλογές για τις ζωές τους, είναι ουσιαστικό να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω επαρκών συστημάτων επικοινωνιών. Για πολλά άτομα με αναπηρία, εντούτοις, η ενημέρωση και η επικοινωνία συνεχίζουν να είναι κατά ένα μεγάλο μέρος απρόσιτες.

Οι τρέχουσες εξελίξεις στις πληροφορίες και τις επικοινωνίες αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αλληλεπιδρούν ο ένας με τον άλλον, διευθύνουν επιχειρήσεις, αποκτούν πρόσβαση σε υπηρεσίες και πληροφορίες και επικοινωνούν γενικά. Οι τεχνολογικές προόδους περιλαμβάνουν το Διαδίκτυο, τις εγκαταστάσεις ηλεκτρονικής επικοινωνίας (eCommunication), τα βιντεόφωνα, κ.λπ. Είναι σημαντικό να επωφελούνται όλοι οι πολίτες από τέτοιες τεχνολογικές προόδους και να μην αποκλείεται καμία ομάδα και, ιδιαίτερα, τα άτομα με αναπηρία.

Οι δημόσιες υπηρεσίες έχουν ιδιαίτερο καθήκον να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες τους είναι προσιτές σε μια σειρά μορφών που ανταποκρίνονται στις διαφορετικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Οι φορείς αυτοί θα πρέπει επίσης να είναι πρότυπα καλύτερης δυνατής πρακτικής για τον ιδιωτικό τομέα και όλους εκείνους που παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία, οι οποίοι θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν τέτοιες πρακτικές.

Τα συστήματα επικοινωνιών πρέπει επίσης να είναι προσιτά στα άτομα με αναπηρία. Υπάρχουν ήδη καλά παραδείγματα τύπων συστημάτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όπως τα συστήματα τηλεφωνικής αναμετάδοσης ή συστήματα επικοινωνιών κειμένου και τηλεοπτικά.

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να ερωτώνται σχετικά με την ανάπτυξη των προτύπων και το σχεδιασμό νέων συστημάτων επικοινωνιών και πληροφοριών.

Εάν πρόκειται να έχουμε μια αληθινά περιεκτική κοινωνία, τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα συστήματα ενημέρωσης και επικοινωνιών μαζί με κάθε άλλον.

3.3.2. Στόχοι

- i. Να ληφθούν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να αναζητήσουν, να λάβουν και να μεταδώσουν πληροφορίες ισότιμα με τα άλλα μέλη της κοινωνίας
- ii. Να υπάρξει καλύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών, με στόχο την αύξηση της ανεξαρτησίας και των αλληλεπιδράσεων των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ζωής.

3.3.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να επιδιώκουν να παρέχουν επίσημη πληροφόρηση στα άτομα με αναπηρία, με προσιτές μορφές και τεχνολογίες, αναγνωρίζοντας τις ανάγκες που προκύπτουν από τα διαφορετικές βλάβες (παραδείγματος χάριν Μπράιγ, οπτικοακουστικές ή ευκολοδιάβαστες εκδόσεις)
- ii. Να αναλαμβάνουν εκπαιδευτικές και άλλες ενέργειες προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση των τεχνολογιών ενημέρωσης και επικοινωνιών από τα άτομα με αναπηρία
- iii. Να διασφαλίζουν ότι όλα τα υλικά ηλεκτρονικής εκμάθησης είναι προσιτά στα άτομα με αναπηρία, μέσω της συμμόρφωσης με τα υπάρχοντα πρότυπα προσβασιμότητας
- iv. Να αναγνωρίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορεί να χρησιμοποιούν νοηματικές γλώσσες, Μπράιγ και εναλλακτικούς τρόπους και μορφές επικοινωνίας (συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών υποστήριξης) και να επιδιώκουν να τα προσαρμόζουν όσο το δυνατόν περισσότερο στην επίσημη αλληλεπίδραση. Κατόπιν αιτήσεως, στις συνεδριάσεις και τις διασκέψεις, ένα πρόσωπο θα πρέπει να είναι διαθέσιμο για να συνοψίζει τα περιεχόμενα σε απλή διατύπωση
- v. Να καταστήσουν τα συστήματα επικοινωνιών περισσότερο προσιτά στα άτομα με αναπηρία μέσω των νέων τεχνολογιών, παραδείγματος χάριν της επικοινωνίας μέσω κειμένων
- vi. Να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και λοιπές δημόσιες υπηρεσίες καθιστούν την ενημέρωση και τις επικοινωνίες τους προσιτές στα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων και των ιστοσελίδων τους, οι οποίες θα συμμορφώνονται με τις τρέχουσες διεθνείς οδηγίες προσβασιμότητας
- vii. Να ενθαρρύνουν όλους τους ιδιωτικούς φορείς, ιδιαίτερα εκείνους που λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση, να καταστήσουν την ενημέρωση και τις επικοινωνίες προσιτές στα άτομα με αναπηρία
- viii. Να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη, παραγωγή και διανομή προσιτών υποβοηθητικών τεχνολογιών στην ενημέρωση και την επικοινωνία
- ix. Να προάγουν τη συμμόρφωση με τις αρχές καθολικού σχεδιασμού, όσον αφορά όλες τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις ενημέρωσης και επικοινωνιών
- x. Να εφαρμόζουν το Ψήφισμα ResAP (2001) 3 «Προς τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα των

ατόμων με αναπηρία, μέσω των περιεκτικών νέων τεχνολογιών».

3.4. Γραμμή δράσης αριθ. 4: Εκπαίδευση

3.4.1. Εισαγωγή

Η εκπαίδευση είναι ένας βασικός παράγοντας για τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης και της ανεξαρτησίας για όλους τους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με αναπηρία. Οι κοινωνικές επιρροές, παραδείγματος χάριν από τις οικογένειες και τους φίλους, συμβάλλουν επίσης, αλλά για τους σκοπούς της παρούσας γραμμής δράσης, η εκπαίδευση θα καλύπτει όλα τα στάδια της ζωής, συμπεριλαμβανομένης και της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς επίσης και της δια βίου μάθησης. Η δημιουργία ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία να συμμετάσχουν στην επικρατούσα εκπαίδευση δεν είναι μόνο σημαντική για τα άτομα με αναπηρία, αλλά θα ωφελήσει επίσης την κατανόηση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας από τα άτομα χωρίς αναπηρία. Τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα παρέχουν πρόσβαση στην επικρατούσα εκπαίδευση και τις εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δομές στα άτομα με αναπηρία, ανάλογα με την περίπτωση. Οι επικρατούσες και οι εξειδικευμένες δομές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συνεργαστούν προκειμένου να υποστηρίξουν τα άτομα με αναπηρία στις τοπικές κοινότητές τους, αλλά αυτό θα πρέπει να είναι σύμφωνο με το στόχο της πλήρους ένταξης.

3.4.2. Στόχοι

- i. Να διασφαλιστεί ότι όλα τα πρόσωπα, ανεξάρτητα από τη φύση και το βαθμό της αναπηρίας τους, έχουν ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση και αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους, τα ταλέντα, τη δημιουργικότητα και τις διανοητικές και φυσικές ικανότητές τους, στο πλήρες δυναμικό τους
- ii. Να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν την ευκαιρία να αναζητήσουν μια θέση στην επικρατούσα εκπαίδευση, ενθαρρύνοντας τις αρμόδιες αρχές να αναπτύξουν τις εκπαιδευτικές παροχές τους, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του πληθυσμού τους με αναπηρία
- iii. Να υποστηριχθεί και να προαχθεί η δια βίου μάθηση για τα άτομα με αναπηρία όλων των ηλικιών και να διευκολυνθούν οι αποδοτικές και αποτελεσματικές μεταπτώσεις μεταξύ κάθε φάσης της εκπαίδευσής τους και μεταξύ της εκπαίδευσης και της απασχόλησης
- iv. Να ενθαρρυνθεί, σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων και όλων των παιδιών από νεαρή ηλικία, μια στάση σεβασμού των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

3.4.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να προάγουν νομοθεσία, πολιτικές και προγραμματισμό προκειμένου να αποτραπούν οι διακρίσεις κατά των παιδιών, των νέων και των ενηλίκων με αναπηρία, κατά την πρόσβαση σε όλες τις φάσεις της εκπαίδευσής τους, από την παιδική ηλικία ως την ενηλικίωση. Κάνοντάς το, να διαβουλευονται με τους χρήστες με αναπηρία, τους γονείς και τους φροντιστές, τις εθελοντικές οργανώσεις και άλλους συναφείς επαγγελματικούς φορείς, εάν κριθεί απαραίτητο
- ii. Να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν την ανάπτυξη ενός ενοποιημένου εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης και της παροχής επικρατούσας και εξειδικευμένης εκπαίδευσης, η οποία θα προωθεί την διασπορά της εμπειρίας και της ευρύτερης ενσωμάτωσης των παιδιών, των νέων και των ενηλίκων με αναπηρία στην κοινότητα
- iii. Να επιτρέπουν την έγκαιρη και κατάλληλη αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών

αναγκών των παιδιών, των νέων και των ενηλίκων με αναπηρία, προκειμένου να ενημερώσουν τις εκπαιδευτικές παροχές και τον προγραμματισμό τους

iv. Να ελέγχουν την εφαρμογή των εξατομικευμένων εκπαιδευτικών σχεδίων και να διευκολύνουν μια συντονισμένη προσέγγιση στη παροχή εκπαίδευσης δια μέσου και προς την απασχόληση

v. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών, λαμβάνουν την υποστήριξη που απαιτείται, μέσα στο επικρατούν εκπαιδευτικό σύστημα, προκειμένου να διευκολύνουν την αποτελεσματική εκπαίδευσή τους. Σε εξαιρετικές περιστάσεις, εκεί όπου οι επαγγελματικά αξιολογημένες αναπηρία εκπαίδευσής τους δεν ικανοποιούνται μέσα στο επικρατούν εκπαιδευτικό σύστημα, τα κράτη-μέλη θα διασφαλίζουν ότι παρέχονται αποτελεσματικά εναλλακτικά μέτρα υποστήριξης, σύμφωνα με το στόχο της πλήρους ενσωμάτωσης. Όλες οι ειδικές και κύριες παροχές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη μετάπτωση στην επικρατούσα εκπαίδευση και να απεικονίζουν τους ίδιους στόχους και πρότυπα

vi. Να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αρχικής και της εν εξελίξει κατάρτισης για όλους τους επαγγελματίες και το προσωπικό που εργάζονται σε όλες τις φάσεις εκπαίδευσης, προκειμένου να ενσωματωθεί η ευαισθητοποίηση για τα άτομα με αναπηρία και η χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών και υλικών για να υποστηριχθούν οι μαθητές και σπουδαστές με αναπηρία, όπου απαιτείται

vii. Να διασφαλίζουν ότι όλο το εκπαιδευτικό υλικό και τα σχέδια που παρέχονται μέσω του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι προσιτά στα άτομα με αναπηρία

viii. Να περιλαμβάνουν, στη διδακτέα ύλη της σχολικής πολιτικής εκπαίδευσης, θέματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία, ως άτομα που έχουν τα ίδια δικαιώματα με όλους τους άλλους πολίτες

ix. Να διασφαλίζουν ότι η ευαισθητοποίηση για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί βασικό μέρος του προγράμματος εκπαίδευσης στα επικρατούντα σχολεία και ιδρύματα

x. Να λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να καταστήσουν τις τοποθεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης προσιτές για τα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης και της παροχής προσωπικής υποστήριξης και εύλογων διευκολύνσεων (συμπεριλαμβανομένου και του εξοπλισμού), ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες τους

xi. Να διασφαλίζουν ότι οι γονείς των παιδιών με αναπηρία είναι ενεργοί συνεργάτες στη διαδικασία ανάπτυξης των εξατομικευμένων σχεδίων εκπαίδευσης των παιδιών τους

xii. Να διασφαλίζουν την πρόσβαση στην ανεπίσημη εκπαίδευση, επιτρέποντας στους νέους με αναπηρία να αναπτύξουν τις αναγκαίες δεξιότητες που διαφορετικά θα ήταν ανέφικτες μέσω της επίσημης εκπαίδευσης

xiii. Να εξετάζουν, όπου απαιτείται, την υπογραφή και επικύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (αναθεωρημένου) (ETS αριθ. 163) και ιδιαίτερα του άρθρου 15.

3.5. Γραμμή δράσης αριθ. 5: Απασχόληση, επαγγελματικός προσανατολισμός και κατάρτιση

3.5.1. Εισαγωγή

Η απασχόληση είναι ένα βασικό στοιχείο για την κοινωνική ενσωμάτωση και την οικονομική ανεξαρτησία όλων των πολιτών της εργασιακά ενεργής ηλικίας. Συγκρινόμενα με τα πρόσωπα χωρίς αναπηρία, τα ποσοστά απασχόλησης και δραστηριότητας των ατόμων με αναπηρία είναι πολύ χαμηλά. Οι πολιτικές αύξησης του ποσοστού δραστηριότητας πρέπει να είναι διαφοροποιημένες - σύμφωνα με τη δυνατότητα απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία - και περιεκτικές, προκειμένου να αντιμετωπίσουν όλα τα εμπόδια στη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό. Η βελτίωση του καθεστώτος απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία όχι μόνο θα ωφελούσε τα άτομα με αναπηρία, αλλά και τους εργοδότες και την κοινωνία συνολικά.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η συνδρομή διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στο να βοηθούν τους ανθρώπους να προσδιορίζουν τις δραστηριότητες για τις οποίες είναι καταλληλότεροι και να καθοδηγούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες ή τη μελλοντική απασχόληση. Είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε αξιολογήσεις, επαγγελματικό προσανατολισμό και κατάρτιση, ώστε να διασφαλίζεται ότι μπορούν να επιτύχουν το δυναμικό τους.

Η παρούσα γραμμή δράσης επιδιώκει να αποτελέσει τη βάση για μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση, προκειμένου να διασφαλίζονται οι επιλογές σταδιοδρομίας και να τίθενται τα θεμέλια, μέσω των δομών και της υποστήριξης, ώστε να διασφαλίζονται πραγματικές επιλογές. Όλα τα μέτρα ισχύουν για τους δημόσιους, καθώς επίσης και για τους ιδιώτες εργοδότες.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις (παραδείγματος χάριν οι κοινωνικές εταιρίες, οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί), ως τμήμα της ανοικτής απασχόλησης ή των προστατευόμενων εργαστήριων, μπορούν να συμβάλουν στην απασχόληση των ατόμων με αναπηρία.

3.5.2. Στόχοι

- i. Να προαχθεί η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στην ανοικτή αγορά εργασίας, συνδυάζοντας μέτρα κατά των διακρίσεων και θετικής δράσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν ισότητα ευκαιριών
- ii. Να αντιμετωπιστούν οι διακρίσεις και να προαχθεί η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην επαγγελματική αξιολόγηση, την καθοδήγηση, την κατάρτιση και τις συναφείς με την εργασία υπηρεσίες.

3.5.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να εντάσσουν τα ζητήματα που σχετίζονται με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στις γενικές πολιτικές απασχόλησης
- ii. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση σε μια αντικειμενική και ιδιαίτερη αξιολόγηση που:
 - προσδιορίζει τις επιλογές τους σχετικά με πιθανά επαγγέλματα
 - μετατοπίζει την εστίαση από την αξιολόγηση των αναπηριών στην αξιολόγηση των δυνατοτήτων και τις συσχετίζει με συγκεκριμένες απαιτήσεις εργασίας
 - παρέχει τη βάση για το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισής τους
 - τους βοηθά να βρουν την κατάλληλη απασχόληση ή επαναπασχόληση
- iii. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την κατάρτιση και τις συναφείς με την εργασία υπηρεσίες, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο τυπικών προσόντων και να κάνουν εύλογες προσαρμογές όπου αυτό είναι απαραίτητο
- iv. Να διασφαλίζουν την προστασία κατά των διακρίσεων σε όλα τα στάδια της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης και της επιλογής και της πρόσληψης, καθώς επίσης και σε όλα τα μέτρα που σχετίζονται με την πρόοδο της σταδιοδρομίας
- v. Να ενθαρρύνουν τους εργοδότες να απασχολούν άτομα με αναπηρία:
 - εφαρμόζοντας διαδικασίες πρόσληψης (παραδείγματος χάριν διαφημίσεις, συνεντεύξεις, αξιολογήσεις, επιλογή) που θα διασφαλίζουν ότι οι ευκαιρίες εργασίας καθίστανται θετικά διαθέσιμες για τα άτομα με αναπηρία
 - κάνοντας εύλογες προσαρμογές στον εργασιακό χώρο ή τις συνθήκες εργασίας,

- συμπεριλαμβανομένης και της τηλεργασίας, τη μερικής απασχόλησης και την εργασία από το σπίτι, προκειμένου να προσαρμοστούν στις ειδικές απαιτήσεις των υπαλλήλων με αναπηρία
- αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση της διοίκησης και του προσωπικού για τα άτομα με αναπηρία, μέσω συναφούς κατάρτισης
 - vi. Να διασφαλίζουν ότι τα γενικά προγράμματα αυτοαπασχόλησης είναι προσιτά και υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρία
 - vii. Να διασφαλίζουν ότι υφίστανται μέτρα υποστήριξης, όπως η προστατευόμενη ή υποστηριζόμενη απασχόληση, για εκείνους τους ανθρώπους, οι ανάγκες των οποίων δεν μπορούν να ικανοποιηθούν χωρίς προσωπική υποστήριξη στην ανοικτή αγορά εργασίας
 - viii. Να υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρία να προχωρούν από την προστατευόμενη και υποστηριζόμενη απασχόληση στην ανοικτή απασχόληση
 - ix. Να αφαιρούν τα αντικίνητρα εργασίας στα συστήματα ασφαλιστικής κάλυψης των ατόμων με αναπηρία και να ενθαρρύνουν τους δικαιούχους να εργάζονται όταν μπορούν
 - x. Να εξετάζουν τις ανάγκες των γυναικών με αναπηρία, όταν επινοούν προγράμματα και πολιτικές που σχετίζονται με τις ίσες ευκαιρίες για τις γυναίκες στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης και της φροντίδας των παιδιών
 - xi. Να διασφαλίζουν ότι οι υπάλληλοι με αναπηρία απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους υπαλλήλους, σε σχέση με τις διαβουλεύσεις για τους όρους απασχόλησης και την ιδιότητα μέλους και την ενεργό συμμετοχή στα συνδικάτα
 - xii. Να παρέχουν αποτελεσματικά μέτρα ώστε να ενθαρρύνεται η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία
 - xiii. Να διασφαλίζουν ότι η νομοθεσία και οι κανονισμοί υγείας και ασφάλειας περιλαμβάνουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και δεν κάνουν διακρίσεις εις βάρος τους
 - xiv. Να προάγουν μέτρα, συμπεριλαμβανομένης και της νομοθετικής και ενταξιακής διαχείρισης, τα οποία θα επιτρέπουν στα πρόσωπα που καθίστανται ανάπηρα ενώ απασχολούνται, να παραμένουν στην αγορά εργασίας
 - xv. Να διασφαλίζουν ότι, ειδικά οι νέοι με αναπηρία, μπορούν να επωφελούνται από τις εσωτερικές και εκπαιδευτικές θέσεις απασχόλησης, προκειμένου να δημιουργήσουν δεξιότητες και από τις πληροφορίες για τις πρακτικές απασχόλησης
 - xvi. Να εξετάζουν, όπου απαιτείται, την υπογραφή και επικύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (αναθεωρημένου) (ETS αριθ. 163) και ιδιαίτερα του άρθρου 15
 - xvii. Να εφαρμόζουν το Ψήφισμα ResAP (95) 3, σχετικά με ένα καταστατικό χάρτη για την επαγγελματική αξιολόγηση των ατόμων με αναπηρία.

3.6. Γραμμή δράσης αριθ. 6: Το δομημένο περιβάλλον

3.6.1. Εισαγωγή

Ο επιστέφον στόχος είναι να δημιουργηθεί μια κοινωνία για όλους. Ένα προσιτό περιβάλλον διαδραματίζει ένα βασικό ρόλο στη δημιουργία μιας περισσότερο περιεκτικής κοινωνίας, όπου τα άτομα με αναπηρία θα μπορούν να συμμετέχουν στην καθημερινή ζωή. Τα υφιστάμενα εμπόδια στο δομημένο περιβάλλον εμποδίζουν ή αποτρέπουν τα άτομα με αναπηρία από μια τέτοια συμμετοχή και απόλαυση θεμελιωδών δικαιωμάτων. Το να καταστεί το περιβάλλον προσιτό στα άτομα με αναπηρία, ανεξάρτητα από τον τύπο αναπηρίας, θα ωφελούσε επιπλέον όλα τα μέλη της κοινωνίας. Αυτό απαιτεί μια κατανόηση των υφιστάμενων εμποδίων, συμπεριλαμβανομένων και των νοοτροπιών και των φυσικών εμποδίων και μια δέσμευση για την εξάλειψή τους μέσω θετικών ενεργειών και άλλων μέτρων. Το Ψήφισμα ResAP (2001) 1 σχετικά με τον Καθολικό Σχεδιασμό προωθεί την εισαγωγή των αρχών του καθολικού σχεδιασμού στα προγράμματα σπουδών όλων των επαγγελματίων που εργάζονται στο δομημένο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων και των αρχιτεκτόνων, των μηχανικών, των πολεοδόμων και

όλων των άλλων συναφών επαγγελμάτων και των επαγγελμάτων που εργάζονται σε ή με το δομημένο περιβάλλον. Στοχεύει επίσης στο να απλοποιήσει τη ζωή για τον καθένα με το να καταστήσει το δομημένο περιβάλλον πιο προσιτό, χρησιμοποιήσιμο και κατανοητό.

3.6.2. Στόχοι

Να καθιερωθεί σταδιακά ένα περιβάλλον προσιτό στα άτομα με αναπηρία, εφαρμόζοντας τις αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού, αποφεύγοντας έτσι τη δημιουργία νέων εμποδίων.

3.6.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να διασφαλίζουν ότι όλοι οι συναφείς τομείς πολιτικής περιλαμβάνουν τον επιστέφοντα στόχο της δημιουργίας ενός χωρίς εμπόδια δομημένου περιβάλλοντος
- ii. Να αναπτύσσουν οδηγίες και πρότυπα και, εάν είναι απαραίτητο, νομοθεσία, προκειμένου να προάγουν δημόσια κτήρια και δημόσια εσωτερικά αλλά και υπαίθρια περιβάλλοντα που θα είναι προσιτά και χρησιμοποιήσιμα από τα άτομα με αναπηρία, λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη φύση των ιστορικών κτηρίων
- iii. Να διασφαλίζουν ότι τα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα που είναι αρμόδια για την κατάρτιση όλων των επαγγελμάτων που εργάζονται στο δομημένο περιβάλλον (όπως οι αρχιτέκτονες και οι πολεοδόμοι, οι επαγγελματίες στον τομέα των κατασκευών, οι συντηρητές πολιτιστικής κληρονομιάς και οι ειδικοί πολιτιστικού τουρισμού) προάγουν την αρχή του καθολικού σχεδιασμού, μέσω προγραμμάτων σπουδών για αρχική και περαιτέρω κατάρτιση και με άλλα κατάλληλα μέσα
- iv. Να προάγουν τη χρήση των υποβοηθητικών συσκευών και των τεχνολογικών καινοτομιών, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος και να δίνουν στα άτομα με αναπηρία ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στην κοινοτική ζωή. Τέτοιες πρακτικές θα πρέπει να εφαρμόζονται στις νέες κατασκευές και να επεκτείνονται σταδιακά στα υφιστάμενα κτίρια
- v. Να υποστηρίζουν τη δημιουργία, τον καθορισμό και τη συντήρηση των κέντρων που προάγουν την έννοια του Καθολικού Σχεδιασμού
- vi. Να διασφαλίζουν ότι δίνεται η δέουσα προσοχή στην ασφάλεια των ατόμων με αναπηρία, κατά το σχεδιασμό των διαδικασιών έκτακτης ανάγκης και εκκένωσης
- vii. Να διασφαλίζουν ότι η πρόσβαση στα κτήρια και τις δημόσιες περιοχές δεν παρεμποδίζεται για τα υποβοηθητικά ζώα που συνοδεύουν τα άτομα με αναπηρία
- viii. Να εφαρμόζουν το ψήφισμα ResAP (2001) 1, σχετικά με την εισαγωγή των αρχών του Καθολικού Σχεδιασμού, στα προγράμματα σπουδών όλων των επαγγελμάτων που λειτουργούν στο δομημένο περιβάλλον.

3.7. Γραμμή δράσης αριθ. 7: Μέσα Μεταφοράς

3.7.1. Εισαγωγή

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή προσιτών πολιτικών των μέσων μεταφοράς σε όλα τα επίπεδα μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μια ουσιαστική βελτίωση στην ποιότητα της ζωής πολλών ανθρώπων με αναπηρία και μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη της ισότητας ευκαιριών, της ανεξάρτητης διαβίωσης και της ενεργής συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της κοινότητας, καθώς επίσης και στην απασχόληση.

Πολλά κράτη-μέλη θα γνωρίζουν ήδη ή θα αποτελούν τμήμα των εξελίξεων, μέσω της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Υπουργών Μεταφορών (ECMT) και οι αρχές και οι ενέργειες που

προάγονται μέσω του παρόντος κοινού βήματος μπορούν να καθοδηγήσουν την πρόοδο από τα κράτη-μέλη στην εφαρμογή του παρόντος Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία. Οι προκύπτουσες προσιτές υπηρεσίες των μέσων μεταφοράς θα ωφελήσουν και τους άλλους χρήστες των μέσων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων και των γονέων με μικρά παιδιά.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να επωφεληθούν από τις δημόσιες συγκοινωνίες, είναι ζωτικής σημασίας να είναι προσιτή ολόκληρη η αλυσίδα των μέσων μεταφοράς.

3.7.2. Στόχοι

- i. Να ενισχύεται η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, μέσω της εφαρμογής προσιτών πολιτικών μέσων μεταφοράς
- ii. Να διασφαλίζεται το ότι εφαρμόζονται προσιτές πολιτικές μέσων μεταφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες όλων των προσώπων με διαφορετικά είδη βλαβών και αναπηριών
- iii. Να βελτιώνεται η προσβασιμότητα των υφιστάμενων υπηρεσιών μέσων μεταφοράς επιβατών για όλα τα άτομα με αναπηρία και να διασφαλίζεται ότι όλες οι νέες υπηρεσίες μέσων μεταφοράς και η συναφής υποδομή είναι προσιτές
- iv. Να προάγεται η εφαρμογή της αρχής του καθολικού σχεδιασμού στον τομέα των μέσων μεταφοράς.

3.7.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να λαμβάνουν υπόψη τις συστάσεις, εκθέσεις και οδηγίες που αναπτύσσονται και συμφωνούνται από τους διεθνείς οργανισμούς, ιδιαίτερα σε σχέση με την ανάπτυξη των προτύπων, οδηγιών, στρατηγικών και, εάν κρίνεται απαραίτητο, της νομοθεσίας, ώστε να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα των υπηρεσιών και της υποδομής των μέσων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένου και του δομημένου περιβάλλοντος
- ii. Να ελέγχουν και να αναθεωρούν την εφαρμογή προσιτών πολιτικών μέσων μεταφοράς
- iii. Να διασφαλίζουν ότι οι χειριστές δημόσιων μέσων συγκοινωνίας υφίστανται υποχρεωτική κατάρτιση όσο αφορά στην ευαισθητοποίηση για τα άτομα με αναπηρία, ως τμήμα των τυποποιημένων εκπαιδευτικών μαθημάτων για τα πρόσωπα που εμπλέκονται στην παροχή υπηρεσιών μέσων μεταφοράς
- iv. Να προάγουν την εισαγωγή και υιοθέτηση εθνικών οδηγιών για την παροχή προσιτών υπηρεσιών μέσων μεταφοράς, για χρήση από τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιώτες χειριστές μέσων μεταφοράς
- v. Να καθιερώνουν διαδικασίες για συνεργασία και διαβουλεύσεις με τους συναφείς συμμετόχους, συμπεριλαμβανομένων ιδιαιτέρως των συναφών κυβερνητικών υπηρεσιών, των φορέων παροχής υπηρεσιών και των ομάδων ενδιαφέροντος για τα άτομα με αναπηρία, ώστε να ενημερώνουν τη χάραξη πολιτικής και τον προγραμματισμό σε σχέση με την παροχή προσιτών μέσων μεταφοράς
- vi. Να προάγουν και να ενθαρρύνουν τους χειριστές ιδιωτικών υπηρεσιών μέσων μεταφοράς, ώστε να παρέχουν προσιτές υπηρεσίες
- vii. Να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες για τις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών καθίστανται όσο το δυνατόν περισσότερο προσιτές, με διαφορετικές μορφές και μέσω διαφορετικών συστημάτων επικοινωνιών, ώστε να ικανοποιούν τα άτομα με αναπηρία
- viii. Να ενθαρρύνουν το σχεδιασμό καινοτόμων προγραμμάτων που υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρία, τα οποία αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών, να χρησιμοποιούν ιδιωτικά μεταφορικά μέσα

- ix. Να διασφαλίζουν ότι τα υποβοηθητικά ζώα (παραδείγματος χάριν τα σκυλιά-οδηγοί) που συνοδεύουν άτομα με αναπηρία, διευκολύνονται στις δημόσιες συγκοινωνίες
- x. Να διασφαλίζουν τη παροχή και προστασία εγκαταστάσεων χώρων στάθμευσης για τα άτομα με αναπηρία με μειωμένη κινητική ικανότητα
- xi. Να αναγνωρίζουν τις συγκεκριμένες απαιτήσεις των ατόμων με αναπηρία, όταν επινοούν γενικά θεμελιώδη κείμενα για τα δικαιώματα των επιβατών
- xii. Να προστατεύουν, μέσω της νομοθεσίας, τα άτομα με αναπηρία από τις διακρίσεις στην πρόσβαση των μεταφορικών μέσων
- xiii. Να διασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης των μεταφορικών μέσων δεν δημιουργούν πρόσθετες ανισότητες για τα άτομα με αναπηρία.

3.8. Γραμμή δράσης αριθ. 8: Κοινωνική διαβίωση

3.8.1. Εισαγωγή

Η παρούσα γραμμή δράσης εστιάζει στη διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρία να ζουν όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητα, καθιστώντας τα ικανά να κάνουν τις επιλογές τους για το πώς και πού ζουν. Αυτό απαιτεί στρατηγικές πολιτικές που θα υποστηρίζουν τη μετακίνηση από την ιδρυματική μέριμνα στα σε κοινοτικό επίπεδο περιβάλλοντα, που κυμαίνονται από τις ανεξάρτητες διαρρυθμίσεις διαβίωσης ως τις κατοικίες μικρών ομάδων. Τέτοιες πολιτικές θα πρέπει να είναι ευέλικτες, καλύπτοντας προγράμματα που θα επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να ζουν με τις οικογένειές τους και αναγνωρίζοντας τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία που απαιτούν υψηλό επίπεδο υποστήριξης.

Γενικά, η καθημερινή ζωή μιας οικογένειας διαφέρει αρκετά, ανάλογα με το εάν έχει ή όχι ένα παιδί με αναπηρία: η καθοδήγηση και η φροντίδα, για παράδειγμα, απαιτούν πολύ χρόνο, οι επισκέψεις στους θεράποντες, τους γιατρούς, κ.λπ., είναι απαραίτητες, το παιδί χρειάζεται επίβλεψη στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες και βοήθεια με τις πρακτικές όψεις της καθημερινής ζωής κ.λπ. Είναι σημαντικό οι γονείς των παιδιών με αναπηρία να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη κατάρτιση, που θα τους επιτρέπει να αποκτήσουν την απαραίτητη επάρκεια γνώσεων, προκειμένου να ζουν μια ζωή όσο το δυνατόν πιο κοντά στη φυσιολογική με το με αναπηρία παιδί τους.

Η πλήρως ανεξάρτητη διαβίωση μπορεί να μην είναι μια δυνατότητα ή μια επιλογή για όλα τα άτομα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η φροντίδα σε μικρές, ποιοτικές δομές θα πρέπει να ενθαρρύνεται ως εναλλακτική λύση της διαβίωσης σε ένα ίδρυμα. Ο σχεδιασμός ανεξάρτητων διαρρυθμίσεων διαβίωσης θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα άτομα με αναπηρία και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους.

Τα άτομα με αναπηρία που ζουν στην κοινότητα έχουν διαφορετικές ανάγκες που απαιτούν διαφορετικά επίπεδα μέριμνας, βοήθειας και υποστήριξης. Τα διαφανή κριτήρια επιλεξιμότητας και οι ανεξάρτητες εξατομικευμένες διαδικασίες αξιολόγησης, που θα λαμβάνουν υπόψη τις επιλογές, την αυτονομία και την ευημερία των ατόμων με αναπηρία, θα προάγουν τη δίκαιη πρόσβαση στις υπηρεσίες.

Οι ανεξάρτητες πολιτικές διαβίωσης δεν περιορίζονται μόνο στις διαρρυθμίσεις διαβίωσης, αλλά εξαρτώνται και από τη προσβασιμότητα μιας ευρείας σειράς υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των μέσων μεταφοράς. Η επιτυχία των πολιτικών αυτών απαιτεί μια γενικά αποδεκτή προσέγγιση στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την προσφορά των επικρατουςών υπηρεσιών, ώστε να διασφαλίζεται το ότι ανταποκρίνονται και στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, με

διυπηρεσιακή υποστήριξη, προκειμένου να διασφαλίζεται μια συντονισμένη προσέγγιση.

3.8.2. Στόχοι

- i. Να καταστούν τα άτομα με αναπηρία ικανά να προγραμματίζουν τη ζωή τους και να ζουν όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητα στην κοινότητά τους
- ii. Να παρέχεται μια ευρεία σειρά υπηρεσιών ποιοτικής υποστήριξης σε κοινοτικό επίπεδο, προκειμένου να επιτρέπεται η ελευθερία επιλογής
- iii. Να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των οικογενειών που έχουν παιδιά/παιδιά με αναπηρία και να υποστηρίζεται μια προσέγγιση που θα διευκολύνει την κατάρτιση των ενδιαφερόμενων γονέων, καθώς επίσης και των γονέων με αναπηρία και τη συμμετοχή τους στα καθήκοντα παιδικής μέριμνας και εκπαίδευσης.

3.8.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να διασφαλίζουν μια συντονισμένη προσέγγιση στη παροχή βασισμένων στην κοινότητα ποιοτικών υπηρεσιών υποστήριξης, προκειμένου να επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να ζουν στις κοινότητές τους και να βελτιώνουν την ποιότητα ζωής τους
- ii. Να αναπτύσσουν και να προάγουν στεγαστικές πολιτικές που θα επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να ζουν σε κατάλληλες κατοικίες στην τοπική κοινότητά τους
- iii. Να υποστηρίζουν την επίσημη και άτυπη βοήθεια, καθιστώντας δυνατό για τα άτομα με αναπηρία να ζουν στο σπίτι
- iv. Να αναγνωρίζουν το καθεστώς των φροντιστών, παρέχοντας τους υποστήριξη και συναφή κατάρτιση
- v. Να αξιολογούν λεπτομερώς τις ανάγκες των οικογενειών ως παροχέων άτυπης φροντίδας, ειδικά εκείνων με παιδιά με αναπηρία ή που φροντίζουν άτομα που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, με σκοπό την παροχή πληροφοριών, κατάρτισης και βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής υποστήριξης, ώστε να επιτρέπουν τη ζωή μέσα στην οικογένεια, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη συμφιλίωση της ιδιωτικής και της επαγγελματικής ζωής και στην ισότητα των φύλων
- vi. Να διασφαλίζουν τη, βασισμένη στην κοινότητα, παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και τα εναλλακτικά πρότυπα κατοικίας, που θα επιτρέπουν μια μετακίνηση από τη βασισμένη σε ιδρύματα φροντίδα στην κοινοτική διαβίωση
- vii. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα μπορούν να κάνουν ενημερωμένες επιλογές, με τη βοήθεια, όπου χρειάζεται, μιας εξειδικευμένης υπηρεσίας υποστήριξης
- viii. Να προάγουν σχέδια που θα επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να προσλαμβάνουν προσωπικούς βοηθούς της επιλογής τους
- ix. Να παρέχουν συμπληρωματικές υπηρεσίες και άλλες διευκολύνσεις, παραδείγματος χάριν κέντρα ημέρας, κέντρα βραχείας παραμονής ή ομάδες αυτοέκφρασης, που θα προσφέρουν κατάλληλες μορφές θεραπείας, ώστε να παρέχουν στα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειες τους περιόδους υποστήριξης και ανάπαυλας
- x. Να παρέχουν στα άτομα με αναπηρία και ιδιαίτερα σε εκείνα που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, προσαρμοσμένη παροχή υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης και της υπεράσπισης, προκειμένου να μειωθεί οποιοσδήποτε κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού
- xi. Να εφαρμόζουν τις συναφείς διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Σύσταση αριθ. R (96) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τη συμφιλίωση της εργασίας και της οικογενειακής ζωής.

3.9. Γραμμή δράσης αριθ. 9: Υγειονομική περίθαλψη

3.9.1. Εισαγωγή

Τα άτομα με αναπηρία έχουν το ίδιο δικαίωμα με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας για υπηρεσίες υγείας καλής ποιότητας και τη συναφή θεραπεία και τεχνολογία, προκειμένου να διασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή υγεία. Σε μερικές περιπτώσεις, τα άτομα με αναπηρία θα απαιτούν ειδικές και καινοτόμες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Τα άτομα με αναπηρία και οι αντιπρόσωποί τους (όπου είναι απαραίτητο) θα πρέπει να ερωτώνται και να εμπλέκονται πλήρως στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα προσωπικής φροντίδας τους. Η προσέγγιση αυτή τοποθετεί τα άτομα με αναπηρία στο κέντρο της διαδικασίας προγραμματισμού και σχεδιασμού παροχής υπηρεσιών και εξουσιοδοτεί τα άτομα να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις για την υγεία τους.

Όταν προγραμματίζονται και προσφέρονται υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εξελίξεις σχετικά με το γηράσκοντα πληθυσμό και τις συναφείς συνέπειες στην υγεία, ιδιαίτερα για τα άτομα με αναπηρία. Είναι επομένως απαραίτητο να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη νέων πολιτικών και στρατηγικών στον τομέα της υγείας.

Οι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης σε όλα τα κράτη-μέλη πρέπει να αναγνωρίζουν το πρότυπο κοινωνικών και ανθρώπινων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και να μην εστιάζουν απλώς στην ιατρική πτυχή της αναπηρίας.

3.9.2. Στόχοι

- i. Να διασφαλίζεται ότι όλα τα άτομα με αναπηρία, ανεξάρτητα από φύλο, ηλικία και καταγωγή, φύση ή βαθμό αναπηρίας:
 - έχουν ίση πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης
 - επωφελούνται από την πρόσβαση στις διαθέσιμες εξειδικευμένες υπηρεσίες, ανάλογα με την περίπτωση
 - εμπλέκονται όσο το δυνατόν περισσότερο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του προγράμματος προσωπικής φροντίδας τους
- ii. Να διασφαλίζεται ότι οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία συμπεριλαμβάνονται στις εκστρατείες πληροφόρησης υγειονομικής αγωγής και δημόσιας υγείας.

3.9.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να διασφαλίζουν ότι κανένα άτομο με αναπηρία δεν υφίσταται διακρίσεις όσο αφορά στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και τα ιατρικά αρχεία
- ii. Να διασφαλίζουν ότι κάθε άτομο με αναπηρία, ή, όπου αυτό δεν είναι δυνατό λόγω της προέλευσης, της φύσης ή του βαθμού της αναπηρίας τους, ο αντιπρόσωπος, ο φροντιστής ή ο συνήγορος τους ερωτώνται πλήρως στο μέγιστο δυνατό βαθμό, κατά την αξιολόγηση, το σχεδιασμό και την παράδοση του προγράμματος υγειονομικής περίθαλψης, ιατρικής παρέμβασης και θεραπείας τους
- iii. Να προσπαθούν να επιτύχουν προσβάσιμες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό δημόσιων και ιδιωτικών υγειονομικών υπηρεσιών και να διασφαλίζουν ότι οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης και της διανοητικής υγείας, των υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης και των υπηρεσιών εσωτερικών και εξωτερικών ασθενών είναι εξοπλισμένες και ικανές να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία
- iv. Να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες με αναπηρία έχουν ίση πρόσβαση στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων –ιδιαιτέρως– των προγεννητικών, γυναικολογικών και οικογενειακού προγραμματισμού συμβουλών και θεραπείας
- v. Να διασφαλίζουν ότι οι απόψεις που σχετίζονται με το φύλο είναι σεβαστές στην

υγειονομική περίθαλψη για τα άτομα με αναπηρία

vi. Να διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται εύλογα μέτρα προκειμένου να παρέχονται όλες οι συναφείς πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες ή τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ενός ατόμου, σε μια μορφή κατανοητή για το άτομο με αναπηρία

vii. Να διασφαλίζουν ότι η αναγγελία της αναπηρίας, είτε εμφανίζεται πριν είτε μετά τη γέννηση ή μετά από μια ασθένεια ή ένα ατύχημα, γίνεται υπό όρους που εγγυώνται το σεβασμό του ενδιαφερόμενου ατόμου και της οικογένειας και να διασφαλίζουν σαφείς, κατανοητές πληροφορίες και υποστήριξη για το άτομο και την οικογένειά του/της

viii. Να παρέχουν πρόσβαση στις εκστρατείες υγειονομικής αγωγής και δημόσιας υγείας μέσω, μεταξύ άλλων, πληροφόρησης και συμβουλών για τα άτομα με αναπηρία

ix. Να εκπαιδεύουν τους επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης με τέτοιο τρόπο ώστε να τους ενσταλάξουν την ευαισθητοποίηση για τα άτομα με αναπηρία, μαζί με την επάρκεια γνώσεων και τις μεθόδους ανταπόκρισης στις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία

x. Να αναγνωρίζουν την ανάγκη για έγκαιρη παρέμβαση και, επομένως, να καθορίζουν αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να ανιχνεύουν, να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τις αναπηρίες σε αρχικό στάδιο και, επίσης, να εξελίσσουν αποτελεσματικές οδηγίες για μέτρα έγκαιρης ανίχνευσης και παρέμβασης

xi. Να εξετάζουν, όπου απαιτείται, την υπογραφή και επικύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (αναθεωρημένου) και ιδιαίτερα του άρθρου 11.

3.10. Γραμμή δράσης αριθ. 10: Αποκατάσταση

3.10.1. Εισαγωγή

Η Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών αριθ. R (92) 6, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία, αναγνωρίζει ότι η αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία, λόγω της οικονομικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης που επιτυγχάνει, αποτελεί καθήκον της κοινότητας, ότι εγγυάται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και μετριάξει τις προερχόμενες από την κοινωνία δυσκολίες, με τις οποίες αντιμετωπίζονται τα άτομα με αναπηρία και ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των στόχων προτεραιότητας οποιασδήποτε κοινωνίας. Όσον αφορά τη Σύσταση αυτή, μια συνεπής πολιτική για την αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία πρέπει να στοχεύει στην παρεμπόδιση της επιδείνωσης της αναπηρίας, το μετριασμό των συνεπειών της, την προώθηση της αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία ως ατόμων και την διασφάλιση της οικονομικής ανεξαρτησίας και της πλήρους ένταξής τους στην κοινωνία. Τα αναλυτικά προγράμματα αποκατάστασης θα πρέπει να περιλαμβάνουν μια ποικιλία συμπληρωματικών μέτρων, παροχών, υπηρεσιών και διευκολύνσεων που θα μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη σωματική και ψυχολογική ανεξαρτησία των ατόμων με αναπηρία.

3.10.2. Στόχοι

i. Να καταστεί δυνατό στα άτομα με αναπηρία να πραγματώνουν τη μέγιστη ανεξαρτησία τους και να επιτυγχάνουν την πληρέστερη φυσική, διανοητική, κοινωνική και επαγγελματική ικανότητά τους

ii. Να οργανώνουν, ενισχύουν και επεκτείνουν περιεκτικές υπηρεσίες αποκατάστασης

iii. Να επιτρέπουν την πρόσβαση στις επικρατούσες υπηρεσίες και τη φροντίδα των ειδικών, προκειμένου να επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να επιτυγχάνουν πλήρη κοινωνική ολοκλήρωση εντός των κοινοτήτων και των κοινωνιών τους

iv. Να διασφαλίζουν, ιδιαίτερα, υψηλής ποιότητας έγκαιρη παρέμβαση, μια διεπιστημονική προσέγγιση από τη γέννηση, συμπεριλαμβανομένης και της υποστήριξης και της καθοδήγησης για τους γονείς.

3.10.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να διατυπώνουν, εφαρμόζουν και αναθεωρούν τακτικά τις εθνικές πολιτικές αποκατάστασης και να διασφαλίζουν συνεχή βελτίωση
- ii. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία, οι οικογένειες και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους συμβάλλουν στο σχεδιασμό των ολιστικών προγραμμάτων αποκατάστασης, την παράδοσή τους και την αξιολόγησή τους
- iii. Να διασφαλίζουν ότι τα προγράμματα αποκατάστασης είναι προσιτά και προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες ανάγκες του ατόμου με αναπηρία. Χρειάζονται τη συγκατάθεση του ατόμου με αναπηρία ή του αντιπροσώπου του/της
- iv. Όπου είναι δυνατόν, να χρησιμοποιούν την επικρατούσα μέριμνα και διευκολύνσεις, αλλά και να διασφαλίζουν ότι τα κέντρα ειδικής αποκατάστασης είναι όσο το δυνατόν πληρέστερα εξοπλισμένα για τις υπηρεσίες που παρέχουν και ότι έχουν μια διεπιστημονική ομάδα προσωπικού, εξειδικευμένη στην αποκατάσταση
- v. Να ενισχύουν τις υπηρεσίες και την υποστήριξη της αποκατάστασης, με τη βοήθεια εξατομικευμένης διεπιστημονικής αξιολόγησης που χρησιμοποιεί μια ολιστική προσέγγιση
- vi. Να προάγουν την πολυτομεακή συνεργασία, με συμμετοχή όλων των σχετικών τομέων, ειδικά της υγείας, της εκπαίδευσης, της κοινωνίας και της απασχόλησης και να παρέχουν μια ολοκληρωμένη διαχείριση της αποκατάστασης, όπου είναι απαραίτητο, ώστε να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν ισότητα ευκαιριών
- vii. Να διασφαλίζουν, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, ότι τα παιδιά με αναπηρία έχουν πρόσβαση σε προγράμματα παιδαγωγικής αποκατάστασης και σε άλλους πόρους που θα τους επιτρέπουν να επιτυγχάνουν το πλήρες δυναμικό τους
- viii. Να εμπλέκουν τόσο τους εργοδότες όσο και τους εργαζομένους και τις οργανώσεις τους στην επαγγελματική αποκατάσταση, προκειμένου να υποστηρίξουν τα άτομα που καθίστανται άτομα με αναπηρία να επιστρέφουν στην εργασία με την πρώτη ευκαιρία
- ix. Να προσπαθούν να επιτύχουν τη διαθεσιμότητα εξατομικευμένων, βασισμένων στην κοινότητα, προγραμμάτων αποκατάστασης για τα άτομα με αναπηρία που το χρειάζονται
- x. Να προάγουν τη διαθεσιμότητα και την οικονομική προσιτότητα των υποβοηθητικών συσκευών, ως τμήματος των μέτρων/ προγραμμάτων αποκατάστασης για τα άτομα με αναπηρία που το χρειάζονται.

3.11. Γραμμή δράσης αριθ. 11: Κοινωνική προστασία

3.11.1 Εισαγωγή

Η κοινωνική προστασία περιλαμβάνει την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική βοήθεια ή υποστήριξη και τις κοινωνικές υπηρεσίες, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας στηρίγματα για εκείνους που εξαρτώνται από αυτά, καθώς συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής των αποδεκτών τους. Εντούτοις, υπάρχουν πολλές καταστάσεις κατά τις οποίες τα άτομα με αναπηρία δεν επωφελούνται επαρκώς από τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, είτε λόγω της έλλειψης τέτοιων παροχών είτε λόγω των δυσκολιών πρόσβασης. Τα κοινωνικά δικαιώματα που εμπεριέχονται στον αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ETS αριθ. 163), περιλαμβάνουν συγκεκριμένα το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση (άρθρο 12), το δικαίωμα στην κοινωνική και ιατρική βοήθεια (άρθρο 13) και το δικαίωμα να επωφελείται κανείς από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (άρθρο 14). Η εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων βοηθά στο να μειωθεί ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης και, ως εκ τούτου συμβάλλει, στο άνοιγμα της πρόσβασης σε ένα άλλο δικαίωμα που εμπεριέχεται στο Χάρτη, δηλαδή στο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην ανεξαρτησία, την κοινωνική ενσωμάτωση

και τη συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας (άρθρο 15).

3.11.2 Στόχοι

- i. Να παρέχεται ίση πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τα άτομα με αναπηρία
- ii. Να προάγονται πολιτικές που υποβοηθούν τη μετακίνηση από την εξάρτηση από οικονομικά επιδόματα προς, όπου είναι δυνατόν, την απασχόληση και ανεξαρτησία.

3.11.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να διασφαλίζουν μια συνεπή ισορροπία μεταξύ των μέτρων κοινωνικής προστασίας και των ενεργών, προσανατολισμένων προς την απασχόληση, πολιτικών, προκειμένου να αποθαρρυνθεί η ανενεργός εξάρτηση από επιδόματα
- ii. Να διασφαλίζουν ότι η κατανομή των κοινωνικών υπηρεσιών και της συναφούς υποστήριξης βασίζεται σε μια υγιή, διεπιστημονική αξιολόγηση των αναγκών του ατόμου και υπόκειται σε περιοδική αναθεώρηση
- iii. Να διασφαλίσουν ότι όλα τα συστήματα και οι διαδικασίες αξιολόγησης των επιδομάτων είναι προσιτά στα άτομα με αναπηρία ή τους αντιπροσώπους τους
- iv. Να διασφαλίζουν ότι οι γενικές κοινωνικές υπηρεσίες λαμβάνουν υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους
- v. Να διασφαλίζουν ότι ο συντονισμός μεταξύ και διαμέσου των διοικητικών υπηρεσιών και των δημόσιων και ιδιωτικών παροχών κοινωνικών υπηρεσιών βελτιώνεται συνεχώς, έτσι ώστε η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών να ικανοποιεί τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία
- vi. Να διαβουλεύονται με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους βασικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, σε σχέση με τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των πολιτικών κοινωνικής προστασίας
- vii. Να διασφαλίζουν την αποτελεσματική διάδοση των πληροφοριών, σε σχέση με όλα τα επιδόματα κοινωνικής προστασίας στα οποία θα μπορούσαν να έχουν δικαίωμα τα άτομα με αναπηρία, με ειδική εστίαση στα άτομα με αναπηρία που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό
- viii. Να διασφαλίζουν ότι η κοινωνική ενσωμάτωση και οι στρατηγικές κατά της φτώχειας αναγνωρίζουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία
- ix. Να εξετάζουν, όπου απαιτείται, την υπογραφή και την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (αναθεωρημένου), του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης (ETS αριθ. 48), του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης (ETS αριθ. 139) και της Ευρωπαϊκής Συνθήκης Κοινωνικής Ασφάλισης (ETS αριθ. 78)
- x. Να εφαρμόζουν τις συναφείς διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Σύσταση Rec (2003) 19 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την πρόσβαση στα κοινωνικά δικαιώματα.

3.12. Γραμμή δράσης αριθ. 12: Νομική προστασία

3.12.1. Εισαγωγή

Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα αναγνώρισης παντού, ως άτομα ενώπιον του νόμου. Όταν απαιτείται βοήθεια προκειμένου να ασκηθεί αυτή η νομική ιδιότητα, τα κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι αυτό προστατεύεται κατάλληλα από το νόμο.

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ποικίλη ομάδα πληθυσμού, αλλά όλα έχουν κοινή, σε μεγαλύτερη ή μικρότερη έκταση, την ανάγκη για ειδικά μέτρα προστασίας, προκειμένου να

απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους πλήρως και να συμμετέχουν στην κοινωνία σε ίση βάση με τα υπόλοιπα μέλη.

Η ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο καθεστώς των ατόμων με αναπηρία, από άποψη άσκησης των δικαιωμάτων τους σε ίση βάση με τους άλλους, επιβεβαιώνεται από τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε αυτό τον τομέα, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η αρχή της καταπολέμησης των διακρίσεων θα πρέπει να είναι η βάση των κυβερνητικών πολιτικών που σχεδιάζονται, με σκοπό να προσφέρουν ισότητα ευκαιριών στα άτομα με αναπηρία.

Η πρόσβαση στο νομικό σύστημα είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα σε μια δημοκρατική κοινωνία, αλλά τα άτομα με αναπηρία μπορεί συχνά να αντιμετωπίζουν διάφορα εμπόδια, συμπεριλαμβανομένων και των δυσκολιών φυσικής πρόσβασης. Αυτό απαιτεί μια σειρά μέτρων και θετικών ενεργειών, συμπεριλαμβανομένης και της γενικής αύξησης της ευαισθητοποίησης μεταξύ των νομικών επαγγελματιών για τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία.

3.12.2. Στόχοι

- i. Να διασφαλίζεται αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα άτομα με αναπηρία, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους
- ii. Να προστατεύεται και να προάγεται η απόλαυση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από τα άτομα με αναπηρία, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους.

3.12.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να παρέχουν προστασία κατά των διακρίσεων μέσω της καθιέρωσης συγκεκριμένων νομοθετικών μέτρων, φορέων, διαδικασιών αναφοράς και μηχανισμών αποζημίωσης
- ii. Να διασφαλίζουν ότι οι διατάξεις που κάνουν διακρίσεις εις βάρος των ατόμων με αναπηρία θα εξαλείφονται από την επικρατούσα νομοθεσία
- iii. Να προάγουν την κατάρτιση σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα άτομα με αναπηρία (τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς) για το αστυνομικό προσωπικό, τους δημόσιους λειτουργούς, το δικαστικό και ιατρικό προσωπικό
- iv. Να ενθαρρύνουν τα μη-κυβερνητικά δίκτυα υποστήριξης που εργάζονται για την υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία
- v. Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν ίση πρόσβαση στο δικαστικό σύστημα, διασφαλίζοντας το δικαίωμα τους στην ενημέρωση και την επικοινωνία που είναι προσιτές σε αυτά
- vi. Να παρέχουν κατάλληλη βοήθεια σε εκείνους τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν δυσκολία στην άσκηση της νομικής ιδιότητάς τους και να διασφαλίζουν ότι είναι σύμμετρα με το απαιτούμενο επίπεδο υποστήριξης
- vii. Να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν στερούνται την ελευθερία τους, εκτός αν αυτό είναι σύμφωνο με το νόμο
- viii. Να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν τα ίσα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στα ίδια και κληρονομούμενα περιουσιακά στοιχεία, παρέχοντας νομική προστασία στη διαχείριση των περιουσιακών τους στοιχείων σε ίση βάση με τους άλλους
- ix. Να διασφαλίζουν ότι κανένα άτομο με αναπηρία δεν υπόκειται σε ιατρικά πειράματα παρά τη θέλησή του
- x. Να εφαρμόζουν τις συναφείς διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Σύσταση αριθ. R (99) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τις αρχές που αφορούν τη νομική

προστασία των ανίκανων ενηλίκων.

3.13. Γραμμή δράσης αριθ. 13: Προστασία κατά της βίας και της κακοποίησης

3.13.1. Εισαγωγή

Οι πράξεις κακοποίησης ή βίας κατά οποιουδήποτε ατόμου είναι απαράδεκτες και η κοινωνία έχει καθήκον να διασφαλίζει ότι τα άτομα, ιδιαίτερα τα πιο ευάλωτα, προστατεύονται από μια τέτοια κακοποίηση.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι το ποσοστό πράξεων κακοποίησης και βίας που διαπράττονται κατά ατόμων με αναπηρία είναι σημαντικά υψηλότερο από το ποσοστό για το γενικό πληθυσμό και υψηλότερο στις γυναίκες με αναπηρία, ιδιαίτερα τις γυναίκες με σοβαρές αναπηρία, όπου τα ποσοστά κακοποίησης υπερβαίνουν κατά πολύ εκείνα των γυναικών χωρίς αναπηρία. Μια τέτοια κακοποίηση μπορεί να συμβεί σε ιδρύματα ή άλλους τύπους μέριμνας και καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένου και του οικογενειακού περιβάλλοντος. Μπορεί να προκληθεί από ξένους ή από άτομα που είναι γνωστά στο άτομο και μπορεί να λάβει πολλές μορφές, για παράδειγμα της λεκτικής κακοποίησης, των βίαιων πράξεων ή της άρνησης να ικανοποιηθούν οι βασικές ανάγκες.

Ενώ οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να εγγυηθούν ότι η κακοποίηση δεν θα συμβεί, πρέπει να κάνουν ό,τι είναι δυνατό προκειμένου να καθιερώσουν την προστασία και τις δραστικότερες δυνατές διασφαλίσεις. Η αποτροπή μπορεί να υποβοηθηθεί με πολλούς τρόπους, ιδιαίτερα μέσω της εκπαίδευσης, ώστε να εκτιμηθούν τα δικαιώματα των ατόμων για προστασία και να αναγνωριστεί και να μειωθεί ο κίνδυνος κακοποίησης. Τα άτομα με αναπηρία που βιώνουν κακοποίηση ή βία θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη υποστήριξη. Πρέπει να έχουν ένα σύστημα, στο οποίο να μπορούν να έχουν επαρκή εμπιστοσύνη, ώστε να αναφέρουν την κακοποίηση και να αναμένουν επακόλουθη δράση, συμπεριλαμβανομένης και της εξατομικευμένης υποστήριξης. Τέτοια συστήματα απαιτούν προσωπικό που είναι εξειδικευμένο και κατάλληλο να ανιχνεύει και να ανταποκρίνεται σε καταστάσεις κακοποίησης.

Ενώ έχει αναληφθεί κάποια έρευνα τα τελευταία χρόνια, είναι σαφές ότι απαιτείται περαιτέρω γνώση προκειμένου να υπάρξει ενημέρωση για τις μελλοντικές στρατηγικές και την καλύτερη δυνατή πρακτική.

3.13.2. Στόχοι

- i. Να υπάρξει έργο, μέσα στα πλαίσια κατά των διακρίσεων και υπέρ των ανθρώπινων δικαιωμάτων, για την προστασία των ατόμων με αναπηρία έναντι όλων των μορφών βίας και κακοποίησης
- ii. Να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις υπηρεσίες και στα συστήματα υποστήριξης για τα θύματα βίας και κακοποίησης.

3.13.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να καθιερώνουν μέτρα διασφάλισης για την προστασία των ατόμων με αναπηρία από τη βία και την κακοποίηση, μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικών και νομοθεσίας, όπου αυτό είναι απαραίτητο
- ii. Να προάγουν τη διαθεσιμότητα και την πρόσβαση σε εκπαιδευτικά μαθήματα για άτομα με αναπηρία, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος βίας και κακοποίησης, παραδείγματος χάριν

σειρές μαθημάτων αυτοπεποίθησης και ενδυνάμωσης

iii. Να αναπτύσσουν διαδικασίες, μέτρα και πρωτόκολλα προσαρμοσμένα στα άτομα με αναπηρία, προκειμένου να βελτιώνουν την αντίχνευση της βίας και της κακοποίησης και να διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα κατά των δραστών, συμπεριλαμβανομένης και της αποζημίωσης και της επαρκούς επαγγελματικής παροχής συμβουλών, σε περίπτωση συναισθηματικών προβλημάτων

iv. Να διασφαλίζουν ότι τα με αναπηρία θύματα βίας και κακοποίησης, συμπεριλαμβανομένης και της οικιακής, έχουν πρόσβαση στις σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης και της αποζημίωσης

v. Να αποτρέπουν και να καταπολεμούν τη βία, την κακομεταχείριση και την κακοποίηση σε όλες τις περιπτώσεις, υποστηρίζοντας τις οικογένειες, αυξάνοντας τη δημόσια ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση, προάγοντας τη συζήτηση και τη συνεργασία μεταξύ των σχετικών μερών

vi. Να υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρία και ιδιαίτερα τις γυναίκες και τις οικογένειές τους, σε περιπτώσεις κακοποίησης, μέσω της παροχής πληροφοριών και της πρόσβασης σε υπηρεσίες

vii. Να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν συστήματα για την προστασία από την κακοποίηση των ατόμων με αναπηρία, σε ψυχιατρικές εγκαταστάσεις, οίκους και ιδρύματα κοινωνικής μέριμνας, ορφανοτροφεία και άλλα ιδρύματα

viii. Να διασφαλίζουν ότι παρέχεται συναφής κατάρτιση σε όλο το προσωπικό που εργάζεται στα ειδικά, για τα άτομα με αναπηρία, ιδρύματα και τις επικρατούσες υπηρεσίες υποστήριξης

ix. Να εκπαιδεύουν την αστυνομία και τις δικαστικές αρχές, έτσι ώστε να μπορούν να λαμβάνουν καταθέσεις από άτομα με αναπηρία και να αντιμετωπίζουν σοβαρά τις περιπτώσεις κακοποίησης

x. Να παρέχουν στα άτομα με αναπηρία πληροφορίες για το πώς να αποφεύγουν τις περιπτώσεις βίας και κακοποίησης, πώς να τις αναγνωρίζουν και πώς να τις αναφέρουν

xi. Να λαμβάνουν αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα, με σοβαρές κυρώσεις, κατά τρόπο διαφανή και να επιτρέπουν την ανεξάρτητη ανασκόπηση τους από την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να αποτρέπουν όλες τις μορφές σωματικής ή διανοητικής βίας, τραυματισμού ή κακοποίησης, παραμέλησης και αμελούς μεταχείρισης, κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης ή απαγωγής ατόμων με αναπηρία

xii. Να εφαρμόζουν τις σχετικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση Rec (2002) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σε σχέση με την προστασία των γυναικών έναντι της βίας

xiii. Να εφαρμόζουν τις σχετικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Σύσταση αριθ. R (99) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τις αρχές που αφορούν στη νομική προστασία των ενηλίκων με αναπηρία

xiv. Να εφαρμόζουν το Ψήφισμα ResAP (2005) 1, σχετικά με την προστασία των ενηλίκων και των παιδιών με αναπηρία έναντι της κακοποίησης και να λαμβάνουν υπόψη τη συναφή συμπληρωματική έκθεση.

3.14. Γραμμή δράσης αριθ. 14: Έρευνα και ανάπτυξη

3.14.1. Εισαγωγή

Η εκτενής έρευνα, η συλλογή στατιστικών στοιχείων και η ανάλυση ενημερώνουν ένα σχεδιασμό πολιτικής βασισμένο σε αποδεικτικά στοιχεία. Οι αξιόπιστες πληροφορίες προσδιορίζουν τα αναδυόμενα ζητήματα, βοηθούν στο σχεδιασμό λύσεων και έχουν τελεσφόρα αποτελέσματα. Προσδιορίζουν επίσης τις καλύτερες δυνατές πρακτικές και παρακολουθούν τις αλλαγές στην κοινωνία.

Η έλλειψη στοιχείων, σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία, αναγνωρίζεται ως εμπόδιο στη χάραξη πολιτικής, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Πρέπει να ενθαρρύνουμε και να προωθούμε την περιεκτική, διαφοροποιημένη και εξειδικευμένη έρευνα για όλα τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία και να τη συντονίζουμε σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να προαχθεί η αποτελεσματική εφαρμογή των στόχων που καθορίζονται στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης.

3.14.2. Στόχοι

- i. Να προάγεται περισσότερη, βασισμένη σε αποδεικτικά στοιχεία, πολιτική και τυποποιημένη ανάπτυξη, βελτιώνοντας τη μετάφραση των προσανατολισμένων στο μέλλον ερευνητικών ευρημάτων σε πολιτική
- ii. Να εναρμονίζεται η μεθοδολογία συλλογής στατιστικών στοιχείων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς, προκειμένου να επιτυγχάνονται έγκυρες και συγκρίσιμες ερευνητικές πληροφορίες
- iii. Να χρησιμοποιείται και να υποστηρίζεται όλο το διαθέσιμο δυναμικό έρευνας και ανάπτυξης, με έναν διεπιστημονικό τρόπο, προκειμένου να προάγεται η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και να βελτιώνεται η ποιότητα ζωής τους.

3.14.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να αναπτύσσουν στατιστικές και πληροφοριακές στρατηγικές για την πολιτική των ατόμων με αναπηρία και την τυποποιημένη ανάπτυξη, βασισμένες σε ένα κοινωνικό και θεμελιωμένο στα ανθρώπινα δικαιώματα πρότυπο των ατόμων με αναπηρία και να επανεξετάζουν την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων εθνικών στρατηγικών και βάσεων δεδομένων
- ii. Να διασφαλίζουν ότι πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω των αξιολογήσεων των αναγκών, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζονται ως εμπιστευτικές σε εξατομικευμένη βάση, χρησιμοποιούνται, με τη μέγιστη δυνατή επιρροή, προκειμένου να ενημερώνουν το συνολικό προγραμματισμό και την παροχή υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- iii. Να διασφαλίζουν ότι η επικρατούσα έρευνα, όπου απαιτείται, παρέχει στοιχεία για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, καλύπτοντας όλους τους συναφείς τομείς του παρόντος Προγράμματος Δράσης
- iv. Να διασφαλίζουν ότι η έρευνα, όπου αυτό είναι δυνατό, ενσωματώνει μια διάσταση του φύλου, διευκολύνοντας την ανάλυση της κατάστασης σχετικά με τις γυναίκες με αναπηρία
- v. Να επεξεργάζονται μια συντονισμένη προσέγγιση στην έρευνα, συμφωνώντας σε κοινές ταξινομήσεις που θα οδηγούν στην αξιολόγηση και την ανάλυση στις εθνικές και διεθνείς βάσεις δεδομένων
- vi. Να προάγουν ερευνητικές μελέτες σχετικά με τα επιτυχή μέτρα αποκατάστασης που στοχεύουν στην ανάρρωση και την επανένταξη στην κοινότητα
- vii. Να προάγουν μελέτες όσο αφορά στα αποτελέσματα των δημογραφικών αλλαγών και τη διαδικασία γήρανσης στην ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία
- viii. Να εμπλέκουν τους αντιπροσώπους ατόμων με αναπηρία και άλλους συναφείς συμμετόχους στην ανάπτυξη της ερευνητικής στρατηγικής και τη συλλογή στοιχείων
- ix. Να υποστηρίζουν την εφαρμοσμένη επιστημονική έρευνα στο σχεδιασμό νέων τεχνολογιών ενημέρωσης και επικοινωνιών, τεχνικών βοηθημάτων, προϊόντων και συσκευών που μπορούν να συμβάλουν στην ανεξάρτητη διαβίωση και συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία
- x. Να ενθαρρύνουν την έρευνα όλων των προϊόντων, προκειμένου να λαμβάνει υπόψη τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού

- xi. Να προάγουν την ανταλλαγή της καλύτερης δυνατής πρακτικής, της διασποράς πληροφοριών και της στενής συνεργασίας μεταξύ των σχετικών οργανισμών, προκειμένου να διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα των περιεκτικών δεδομένων για την ενημέρωση των πολιτικών
- xii. Να παραγγέλλουν συναφή έρευνα και καινοτόμα πιλοτικά προγράμματα, με σκοπό την υποστήριξη της χάραξης πολιτικής που θα καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς του παρόντος Προγράμματος Δράσης.

3.15. Γραμμή δράσης αριθ. 15: Ευαισθητοποίηση

3.15.1. Εισαγωγή

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στη συμμετοχή και την αναγνώρισή τους ως πλήρη και ισότιμα μέλη της κοινωνίας. Τα περισσότερα άτομα με αναπηρία θεωρούν ότι η νοοτροπία της κοινωνίας αποτελεί το μεγαλύτερο εμπόδιο στην πλήρη ενσωμάτωσή τους.

Τα άτομα με αναπηρία έρχονται ακόμα αντιμέτωπα με απαράδεκτες νοοτροπίες που βασίζονται στις υπάρχουσες προκαταλήψεις, το φόβο, τις μειωμένες προσδοκίες και τη δυσπιστία στις δυνατότητές τους. Οι νοοτροπίες αυτές θα μπορούσαν να αλλάξουν μέσω αποτελεσματικών στρατηγικών αύξησης της ευαισθητοποίησης, οι οποίες θα εμπλέκουν μια σειρά των συμμετόχων.

Τα τελευταία χρόνια, πολλά κράτη-μέλη έχουν εξελίξει τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων και έχουν ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες κοινωνικής πολιτικής. Αυτές οι πρωτοβουλίες συμβάλλουν στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία στις τοπικές κοινότητές τους, αλλά αυτό και μόνο δεν είναι αρκετό.

Προκειμένου να προάγουν τις δραστηριότητές τους, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τη συνεργασία τόσο στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης όσο και σε άλλους τομείς δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στο να επιφέρουν μια αλλαγή στις νοοτροπίες.

Τα άτομα με αναπηρία πρέπει να είναι παρόντα στις διαφημίσεις, στην οθόνη, στο ραδιόφωνο και στα έντυπα, προκειμένου να επιφέρουν μια μετακίνηση του προτύπου αντίληψης της αναπηρίας και των ατόμων με αναπηρία. Μια πραγματική αλλαγή στις νοοτροπίες από όλα τα μέλη της κοινωνίας μπορεί τότε να γίνει πραγματικότητα.

Η κοινωνία πρέπει να ενημερωθεί για το γεγονός ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα με όλους τους άλλους ανθρώπους και ότι υπάρχουν πολλά εμπόδια στην κοινωνία που παρακωλύουν ή αποτρέπουν τα άτομα με αναπηρία από την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων. Η εξάλειψη αυτών των εμποδίων όχι μόνο θα ωφελήσει τα άτομα με αναπηρία αλλά και την κοινωνία γενικά. Επιπλέον, είναι σημαντικό να παρουσιάζεται η θετική συμβολή την οποία όλα τα άτομα με αναπηρία, ανεξάρτητα από το βαθμό αναπηρίας τους, έχουν ως ενεργά και πλήρη μέλη της κοινωνίας.

3.15.2. Στόχοι

- i. Να βελτιωθεί η νοοτροπία απέναντι στα άτομα με αναπηρία, ως ενεργά και πλήρη μέλη της κοινωνίας, μέσω ενός ευρέος φάσματος ενεργειών
- ii. Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για την αναπηρία και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην ισότητα ευκαιριών και την προστασία κατά των διακρίσεων

iii. Να καταπολεμηθεί οποιαδήποτε αρνητική νοοτροπία κατά των ατόμων με αναπηρία που θα μπορούσε να βλάψει την εικόνα και τα συμφέροντα των ατόμων με αναπηρία.

3.15.3. Συγκεκριμένες ενέργειες των κρατών-μελών

- i. Να επιδιώκουν την επικράτηση εικόνων ατόμων με αναπηρία σε όλη την κυβερνητική διαφήμιση και δημοσιότητα, ώστε να επέλθει αλλαγή των νοοτροπιών στην κοινωνία
- ii. Να ενθαρρύνουν όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους οργανισμούς μέσων μαζικής ενημέρωσης να αυξάνουν και να βελτιώνουν την εικόνα των ατόμων με αναπηρία ως πλήρων πολιτών στις αναμεταδόσεις και τις γραπτές επικοινωνίες τους, παραδείγματος χάριν με την καθιέρωση ηθικών οδηγιών σχετικών με την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρία
- iii. Να ενθαρρύνουν τους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς να συζητούν ζητήματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία σε γενικά προγράμματα και, όπου απαιτείται, σε εξειδικευμένα προγράμματα
- iv. Να αναλαμβάνουν, όπου είναι δυνατόν, τακτικές εθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα, το δυναμικό και τις συνεισφορές των ατόμων με αναπηρία
- v. Να χρησιμοποιούν καινοτόμα και άλλα πρακτικά μέσα προκειμένου να τονίζουν στα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικους τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία
- vi. Να ενθαρρύνουν τα άτομα με αναπηρία και τις οργανώσεις τους να διαφημίζονται τοπικά και εθνικά, διαθέτοντας καθοδήγηση σχετικά με την αντιμετώπιση των μέσων μαζικής επικοινωνίας
- vii. Να υποστηρίζουν και να προάγουν τη διανομή παραδειγμάτων καλύτερης δυνατής πρακτικής σε όλους τους τομείς της ζωής, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν την εκπαίδευση, το εργασιακό περιβάλλον και την κοινότητα.

4. Θεμελιώδεις απόψεις

4.1. Εισαγωγή

Μέσα στον Ευρωπαϊκό πληθυσμό με αναπηρία υπάρχουν άτομα με αναπηρία που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια ή βιώνουν διπλές διακρίσεις.

Οι άνθρωποι αυτοί έχουν υψηλότερο κίνδυνο αποκλεισμού και γενικά βιώνουν χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής στην κοινωνία. Υπό αυτή τη μορφή, οι φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές και οι στρατηγικές ενσωμάτωσης τους λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των συγκεκριμένων ομάδων ατόμων με αναπηρία, προκειμένου να διασφαλίζουν τη συμμετοχή τους στην κοινωνία.

Η Διακήρυξη της Μάλαγας δίνει έμφαση σε δύο τέτοιες ομάδες που εξετάζονται σε όλο το παρόν Πρόγραμμα Δράσης – τις γυναίκες με αναπηρία και τα άτομα που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης. Οι εκθέσεις της Ομάδας Εργασίας σχετικά με τις Διακρίσεις κατά των Γυναικών με αναπηρία και των Ατόμων που έχουν Ανάγκη από Υψηλό Επίπεδο Υποστήριξης ανέλυσαν τους συγκεκριμένους παράγοντες που είναι μοναδικοί σε αυτές τις ομάδες και πρότειναν συγκεκριμένες ενέργειες που διασταυρώνονται με πολλές γραμμές δράσης, συμπεριλαμβανομένης της ανεξάρτητης διαβίωσης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, κ.λπ.¹

Άλλες ομάδες που απαιτούν κάθετη αντιμετώπιση περιλαμβάνουν τα παιδιά με αναπηρία και τα γηράσκοντα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με αναπηρία από τις μειονότητες (παραδείγματος χάριν τους Ρομά, τους μετανάστες, τους πρόσφυγες, τα εκτοπισμένα άτομα ή άλλες εθνικές, πολιτιστικές ή γλωσσικές μειονότητες). Οι φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να αναγνωρίζουν τα

εμπόδια και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει κάθε μια από αυτές τις ομάδες και να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές τους έχουν τα μέσα προκειμένου να καταργήσουν τα εμπόδια αυτά και να διασφαλίσουν ότι τα άτομα μπορούν να φθάσουν το πλήρες δυναμικό τους, παράλληλα με τους υπόλοιπους πολίτες.

4.2. Γυναίκες και νέες με αναπηρία

Οι γυναίκες και οι νέες με αναπηρία² μπορεί να αντιμετωπίζουν, και συχνά αντιμετωπίζουν, πολλαπλά εμπόδια στη συμμετοχή στην κοινωνία, λόγω των διπλών διακρίσεων, δηλαδή με πρόφαση τόσο το φύλο όσο και την αναπηρία. Αν και η γενική κατάσταση των ατόμων με αναπηρία έχει βελτιωθεί σημαντικά, τα οφέλη αυτών των αλλαγών στην κοινωνία δεν κατανέμονται πάντα εξίσου μεταξύ των γυναικών με αναπηρία και των ανδρών με αναπηρία.

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή των σχετικών πολιτικών και των μέτρων εφαρμογής θα πρέπει να έχουν σχεδιαστεί έτσι, ώστε να διασφαλιστεί μια ισορροπία ευκαιριών μεταξύ των ανδρών και των γυναικών με αναπηρία. Η συγκεκριμένη κατάσταση των γυναικών και των νέων με αναπηρία πρέπει να ληφθεί υπόψη, κατά την ανάπτυξη των επικρατούσων πολιτικών και προγραμμάτων τόσο της αναπηρίας όσο και του φύλου σε όλα τα επίπεδα, δηλαδή τα διεθνή, τα εθνικά, τα περιφερειακά και τα τοπικά.

Απαιτείται δράση προκειμένου να απομακρυνθούν τα εμπόδια που αποτρέπουν τις γυναίκες με αναπηρία από το να απολαύσουν τα δικαιώματά τους στην ίδια βάση με τους άνδρες και τις υπόλοιπες γυναίκες. Αυτή η δράση επεκτείνεται πέρα από ένα ευρύ πεδίο τομέων, συμπεριλαμβανομένων και των σχέσεων, της πατρότητας/μητρότητας, της οικογενειακής ζωής, της σεξουαλικότητας και της προστασίας από τη βία και την κακοποίηση. Περιλαμβάνει επίσης μέτρα, προκειμένου να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στην πολιτική και δημόσια ζωή, την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την απασχόληση και την κοινωνική και πολιτιστική ζωή. Πολλοί από αυτούς τους τομείς πολιτικής καλύπτονται από γραμμές δράσης στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης, αλλά πρέπει να μελετηθούν από την άποψη του πώς οι παράγοντες που έχουν επιπτώσεις στη συμμετοχή των γυναικών και των νέων με αναπηρία μπορούν να αντιμετωπιστούν από τα κράτη-μέλη.

4.3. Άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης³

Μια από τις πιο ευάλωτες ομάδες ατόμων με αναπηρία είναι η ομάδα ατόμων με αναπηρία τα οποία, λόγω της σοβαρότητας και της σύνθετης φύσης της αναπηρίας τους, απαιτούν ένα υψηλό επίπεδο υποστήριξης. Η ποιότητα της ζωής τους εξαρτάται πάρα πολύ από τη διαθεσιμότητα των κατάλληλων και ποιοτικών υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τις δικές τους και των οικογενειών τους για διευκόλυνση της συμμετοχής τους στην κοινωνία, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, παρά ενός αντίγραφου των υπηρεσιών που παρέχονται γενικά στα άτομα με αναπηρία.

Η ομάδα αυτή τείνει να είναι η πλέον πιθανή ομάδα που ζει σε ιδρυματικές εγκαταστάσεις ή, σε μερικές περιπτώσεις, με την οικογένειά τους, αλλά μπορεί να βιώσει την απομόνωση λόγω ελάχιστης ή καθόλου επαφής με την παροχή υπηρεσιών και τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας. Για τους λόγους αυτούς, τα άτομα αυτής της ομάδας απαιτούν εντατικές και μόνιμες ποιοτικές υπηρεσίες, προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες τους.

Η προσφορά των υπηρεσιών πρέπει να ενισχυθεί, προκειμένου να ανταποκρίνεται, χωρίς αποκλίσεις, σε ένα πρότυπο βασισμένων στην κοινότητα υπηρεσιών και δίκαιης πρόσβασης

στις επικρατούσες παροχές. Τα κράτη-μέλη πρέπει να αναγνωρίσουν ότι αυτό απαιτεί εντατικό προγραμματισμό και συντονισμό με τις αρμόδιες αρχές, κυβερνητικές υπηρεσίες και φορείς παροχής υπηρεσιών, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικά επίπεδο.

4.4. Παιδιά και νέοι με αναπηρία

Η Συνθήκη σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι βασισμένη σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές - το δικαίωμα του παιδιού να μην υφίσταται διακρίσεις εις βάρος του, το καλύτερο δυνατό συμφέρον του παιδιού να λαμβάνεται υπόψη σε όλες τις αποφάσεις, το δικαίωμα του παιδιού στη ζωή και την ανάπτυξη και το δικαίωμα να εκφράσει την άποψή του. Τα αγόρια και τα κορίτσια με αναπηρία έχουν επίσης το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά τα ίδια δικαιώματα, επομένως τα κράτη-μέλη πρέπει να δημιουργήσουν γνώση για τις ανάγκες τους προκειμένου να ενημερώσουν τον προγραμματισμό, τις αποφάσεις και τις πρακτικές σε ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής.

Οι ανάγκες των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους πρέπει να αξιολογηθούν προσεκτικά από τις αρμόδιες αρχές, με σκοπό την παροχή μέτρων υποστήριξης που θα επιτρέπουν στα παιδιά να μεγαλώσουν με τις οικογένειές τους, να ενσωματωθούν στη ζωή και τις δραστηριότητες της κοινότητας και των τοπικών παιδιών. Τα παιδιά με αναπηρία πρέπει να δεχθούν εκπαίδευση προκειμένου να εμπλουτίσουν τις ζωές τους και να τους επιτραπεί να φθάσουν το μέγιστο δυναμικό τους.

Η ποιοτική παροχή υπηρεσιών και οι δομές οικογενειακής υποστήριξης μπορούν να διασφαλίσουν μια πλούσια και αναπτυσσόμενη παιδική ηλικία και να θέσουν τα θεμέλια για μια συμμετοχική και ανεξάρτητη ενήλικη ζωή. Είναι σημαντικό, επομένως, οι φορείς χάραξης πολιτικής να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους, κατά το σχεδιασμό των πολιτικών αναπηρίας και των επικρατουσών πολιτικών για τα παιδιά και τις οικογένειες.

Η συμμετοχή και η ενεργός ιδιότητα του πολίτη σχετίζεται με το να έχεις τα δικαιώματα, τα μέσα, το χώρο και τις ευκαιρίες και, όπου είναι απαραίτητο, την υποστήριξη να συμμετέχεις και να επηρεάζεις αποφάσεις και να εμπλέκεσαι σε δράσεις και δραστηριότητες, ώστε να συμβάλλεις στην οικοδόμηση μιας καλύτερης κοινωνίας. Οι οργανώσεις νέων με αναπηρία πρέπει να ερωτώντα κατά την προετοιμασία της πολιτικής και των προγραμμάτων για τους νέους. Οι φωνές των νέων με αναπηρία θα πρέπει να ακούγονται σε όλα θέματα που τους αφορούν.

Οι νέοι με αναπηρία αντιμετωπίζουν ακόμη σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε όλες τις πτυχές της ζωής τους: στην εκπαίδευση, στην εργασία, στον αθλητισμό, στον πολιτισμό, στην ψυχαγωγία και στην κοινοτική ζωή. Αυτά τα ζητήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο βάσει μιας περιεκτικής στρατηγικής. Οι τρόποι διασφάλισης της πλήρους συμμετοχής τους στην κοινωνία, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες τους, πρέπει να εξετάζονται κατά την προετοιμασία οποιασδήποτε πολιτικής για τους νέους. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Καταστατικό Χάρτη για τη συμμετοχή των νέων στην τοπική και περιφερειακή ζωή, η ενεργός συμμετοχή των νέων στις αποφάσεις και τις ενέργειες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, είναι ουσιαστική για την οικοδόμηση δημοκρατικότερων, περιεκτικών και ευδοκίμουσών κοινωνιών.

4.5. Γήρανση των ατόμων με αναπηρία

Η γήρανση των ατόμων με αναπηρία, ιδιαίτερα εκείνων που απαιτούν εντατικότερη υποστήριξη λόγω της φύσης της αναπηρίας τους, παρουσιάζει νέες προκλήσεις για τις κοινωνίες σε

ολόκληρη την Ευρώπη. Αυτό περιλαμβάνει την υποστήριξη για τα άτομα και τις οικογένειές τους, ειδικά εκεί όπου οι ηλικιωμένοι γονείς είναι οι κύριοι φροντιστές. Καινοτόμες προσεγγίσεις απαιτούνται προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, σε ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής και υπηρεσιών. Οι εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης προσδιορίζουν τα βασικά ζητήματα γι' αυτή την ομάδα και τις προτάσεις για το μέλλον. Συντονισμένη δράση, που να μπορεί να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένες ανάγκες, με στόχο το να καταστήσει ικανά τα γηράσκοντα άτομα με αναπηρία να παραμείνουν στην κοινότητά τους, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Αυτό απαιτεί μια αξιολόγηση των ατομικών αναγκών και μελλοντικό προγραμματισμό, καθώς επίσης και διαθεσιμότητα των απαραίτητων υπηρεσιών. Τα ζητήματα αναπηρίας πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη, κατά το σχεδιασμό των πολιτικών για τους ηλικιωμένους.

Θεωρείται ότι τα ζητήματα αυτά, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή των γηρασκόντων ατόμων με αναπηρία στην καθημερινή ζωή και τις δραστηριότητες, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν επινοούνται ενέργειες σύμφωνες με τις γραμμές δράσης που παρατίθενται στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης.⁴

4.6. Άτομα με αναπηρία από τις μειονότητες και τους μετανάστες

Τα άτομα με αναπηρία από τις μειονοτικές ομάδες, τους με αναπηρία μετανάστες και πρόσφυγες, μπορούν να βιώσουν πολλαπλά μειονεκτήματα, λόγω των διακρίσεων ή της έλλειψης οικειότητας με τις δημόσιες υπηρεσίες.

Για παράδειγμα, παρά την αυξανόμενη προσοχή που δίνεται στους Ρομά στην Ευρώπη, απαιτείται περαιτέρω δράση προκειμένου να αναγνωριστεί η θέση τους ως πλήρων και ίσων μελών της κοινωνίας. Μέσα στην κοινότητά τους, τα άτομα με αναπηρία θεωρούνται ως αόρατα και είναι, επομένως, ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα.

Η εκπαίδευση, η απασχόληση, οι κοινωνικές υπηρεσίες υγείας και η πολιτιστική ζωή είναι ιδιαίτερα σημαντικοί τομείς εξέτασης για όλες τις ομάδες.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η υποστήριξη για τα άτομα με αναπηρία λαμβάνει υπόψη τη γλώσσα ή το πολιτιστικό υπόβαθρό τους και τις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών των μειονοτικών ομάδων.

5. Εφαρμογή και παρακολούθηση

5.1. Εισαγωγή

Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την εφαρμογή των πολιτικών αναπηρίας σε εθνικό επίπεδο και, ιδιαίτερα, για την εφαρμογή των συγκεκριμένων ενεργειών που αναφέρονται σε αυτές, σύμφωνα με κάθε γραμμή δράσης.

Το παρόν Πρόγραμμα Δράσης αναγνωρίζει ότι η πολιτική κατά των διακρίσεων, ο διοικητικός μηχανισμός, οι πόροι, η δημογραφία, κ.λπ., διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Επομένως, επιτρέπει στα κράτη-μέλη να αποφασίζουν για τις εθνικές προτεραιότητες και να υιοθετούν μια προοδευτική προσέγγιση κατά την εφαρμογή, με ο,τιδήποτε μέσα είναι πρόσφορα γι' αυτό.

Εννοείται ότι, κατά την εφαρμογή των συγκεκριμένων ενεργειών που περιλαμβάνονται στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης, τα κράτη-μέλη θα λάβουν πλήρως υπόψη τους:

- τις αρχές που υποστηρίζουν το Πρόγραμμα Δράσης, συμπεριλαμβανόμενων ιδιαιτέρως των δικαιωμάτων των ατόμων για προστασία κατά των διακρίσεων, ίσες ευκαιρίες και σεβασμό των δικαιωμάτων τους ως πολίτες

- τις θεμελιώδεις πτυχές, συμπεριλαμβανομένων και των συγκεκριμένων αναγκών των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, των παιδιών και των νέων με αναπηρία, των ατόμων με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, των γηρασκόντων ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών με αναπηρία και των ατόμων με αναπηρία από μειονότητες, επιπλέον του κρίσιμου ρόλου που διαδραματίζουν οι ποιοτικές υπηρεσίες και η κατάρτιση, σε σχέση με τη παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία
- τη συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα στάδια εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης σε Ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η οποία θεωρείται ως βασικό στοιχείο.

5.1.1 Καθολικός Σχεδιασμός

Η ισότητα της πρόσβασης είναι ουσιαστική για την ανάπτυξη μιας πλήρως περιεκτικής κοινωνίας. Ο σχεδιασμός των κτηρίων, του περιβάλλοντος, των προϊόντων, της επικοινωνίας και των ηλεκτρονικών συστημάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διευκολύνει τη συμμετοχή και την ανεξαρτησία των ατόμων με αναπηρία, σε όλες τις πτυχές της ζωής.

Ο Καθολικός Σχεδιασμός είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος προκειμένου να βελτιωθεί η δυνατότητα πρόσβασης και η ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος, των υπηρεσιών και των προϊόντων. Εστιάζει στη σημασία της διασφάλισης ότι ο σχεδιασμός του περιβάλλοντος, των κτηρίων και των καθημερινών προϊόντων είναι ορθός ευθύς εξαρχής, παρά της προσαρμογής σε μεταγενέστερο στάδιο. Ενώ μπορεί να μην είναι πάντα δυνατό να καταστούν τα παλαιότερα ή ιστορικά κτήρια απολύτως προσβάσιμα, υπάρχουν ακόμα πάρα πολλά εμπόδια που εμποδίζουν τα άτομα με αναπηρία από τη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας και τη χρησιμοποίηση όλων των εγκαταστάσεών της. Η προώθηση της αρχής του Καθολικού Σχεδιασμού, η ευρεία εφαρμογή του και η συμμετοχή των χρηστών σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού είναι ύψιστης σημασίας για τη βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στο δομημένο περιβάλλον, τα συστήματα μεταφοράς και επικοινωνιών και τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των προϊόντων.

5.1.2 Ποιότητα των υπηρεσιών και κατάρτιση του προσωπικού

Η ποιότητα και η κατάρτιση είναι βασικές αρχές που υποστηρίζουν τις γραμμές δράσης στο παρόν Σχέδιο. Πολλές Ευρωπαϊκές χώρες εργάζονται ήδη συστηματικά για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και την κατάρτιση του προσωπικού τους. Θεωρείται ουσιαστικό όλες οι πολιτικές, οι υπηρεσίες και οι ενέργειες να βασίζονται σε υψηλής ποιότητας πρότυπα και να προσφέρονται από ικανό, εκπαιδευμένο προσωπικό. Τα άτομα με αναπηρία πρέπει να είναι το σημείο εστίασης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η ικανοποίηση των πελατών θα πρέπει να είναι το πρωταρχικό κίνητρο για βιώσιμες ποιοτικές πολιτικές. Είναι απολύτως σημαντικό ότι τα άτομα με αναπηρία, οι χρήστες των υπηρεσιών, θα πρέπει να είναι ενεργοί συμμετοχοί στην διασφάλιση της ποιότητας και την παρακολούθηση των υπηρεσιών.

Η κατάρτιση είναι επίσης ένα απαραίτητο στοιχείο της ποιοτικής υπηρεσίας. Αυτή δεν περιλαμβάνει μόνο την κατάλληλη κατάρτιση για το προσωπικό που εμπλέκεται στην προσφορά υπηρεσιών, τόσο των υπηρεσιών που είναι συγκεκριμένες για άτομα με αναπηρία όσο και των επικρατουσών υπηρεσιών, αλλά και για εκείνους που έχουν έναν ρόλο στην ανάπτυξη των πολιτικών που επηρεάζουν τη ζωή των ατόμων με αναπηρία. Η κατάρτιση θα πρέπει να ενσωματώσει την συνειδητοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

5.1.3. Επικρατούσα τάση ή ευθύνη τομέα

Η προσέγγιση επικρατούσας τάσης ή ευθύνης για ένα τομέα, κατά τη χάραξη πολιτικής και την

προσφορά υπηρεσιών, διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην προώθηση μιας πιο περιεκτικής κοινωνίας και αποτελεί μια βασική, θεμελιώδη αρχή του παρόντος Προγράμματος Δράσης. Η προσέγγιση επικρατούσας τάσης περιλαμβάνει την ενσωμάτωση υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία, σε εκείνες για τους υπόλοιπους πολίτες. Ο στόχος είναι να απομακρυνθούμε από τις πολιτικές που υποστηρίζουν το διαχωρισμό από την ένταξη στην επικρατούσα τάση, οπουδήποτε αυτό είναι δυνατό. Εντούτοις, η προσέγγιση επικρατούσας τάσης δεν αποκλείει την ύπαρξη συγκεκριμένων πολιτικών για τα άτομα με αναπηρία, όπου αυτό είναι προς το καλύτερο δυνατό συμφέρον των ατόμων με αναπηρία (η αποκαλούμενη προσέγγιση διπλής διαδρομής).

Στην πράξη, η προσέγγιση αυτή σημαίνει ότι οι πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία δεν θεωρούνται πλέον αποκλειστικά ως ευθύνη ενός συγκεκριμένου Υπουργείου ή Τμήματος. Αποτελεί ευθύνη όλων των Υπουργείων να διασφαλίσουν ότι οι πρωτοβουλίες τους λαμβάνουν υπόψη τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Θα πρέπει να προάγεται ο συντονισμός δια μέσου και μεταξύ των κυβερνητικών τομέων και η δημιουργία ενός σημείου εστίασης για όλα τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία, προκειμένου να ενισχύσει και να αναπτύξει την προσέγγιση επικρατούσας τάσης.

5.2. Εφαρμογή

Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την εφαρμογή των πολιτικών αναπηρίας σε εθνικό επίπεδο και, ιδιαιτέρως, για την εφαρμογή των συγκεκριμένων ενεργειών που αναφέρονται σε αυτές, σύμφωνα με κάθε γραμμή δράσης.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να αρχίσουν με μια αξιολόγηση των υπαρχόντων προγραμμάτων πολιτικών αναπηρίας και των υποκείμενων βασικών αρχών τους, έναντι του αναλυτικού προσχέδιου του Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης, προκειμένου να προσδιορίσουν σε ποιες περιοχές πρέπει ακόμα να σημειωθεί πρόοδος και ποιες συγκεκριμένες ενέργειες θα πρέπει να αναληφθούν.

Με βάση αυτή την αξιολόγηση, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να οργανώσουν στρατηγικές προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα δικά τους συντονισμένα προγράμματα πολιτικής, στρατηγικές και ενέργειες για την αναπηρία προάγονται σταδιακά, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία του Συμβουλίου της Ευρώπης και τους εθνικούς οικονομικούς πόρους.

Ο καθορισμός προτεραιοτήτων και η καθιέρωση ενός χρονοδιαγράμματος για την προαγωγή των μέτρων που περιγράφονται, αποτελούν ευθύνες κάθε κράτους-μέλους.

Είναι σημαντικό η εφαρμογή του Σχεδίου από τα κράτη-μέλη να υποστηρίζεται από μια συντονισμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει τους ενδιαφερόμενους συμμετόχους, συμπεριλαμβανομένων και των μη-κυβερνητικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, ανάλογα με την περίπτωση.

Ως μέρος της εφαρμογής, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ζήτημα του ορισμού της αναπηρίας, ανάλογα με την περίπτωση.

Τα κράτη-μέλη θα μεταφράσουν το Πρόγραμμα Δράσης στις επίσημες γλώσσες τους και θα καταστήσουν αυτές τις μεταφράσεις διαθέσιμες σε εναλλακτικές μορφές. Τα κράτη-μέλη θα προωθήσουν το Πρόγραμμα Δράσης, εμπλέκοντας όλους τους σχετικούς συμμετόχους, προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη υποστήριξή του.

Κατόπιν αιτήματος, το Συμβούλιο της Ευρώπης θα βοηθά τα κράτη-μέλη στην εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εξετάσουν τη συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB) και να παρουσιάσουν αποδεκτά από την Τράπεζα προγράμματα που θα στοχεύουν στην εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης σε εθνικό επίπεδο.

5.3. Παρακολούθηση

Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την παρακολούθηση του Προγράμματος Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σε εθνικό επίπεδο, όπου αποφασίζουν σχετικά με την κατάλληλη αναθεώρησή του και τις επακόλουθες ρυθμίσεις. Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να συσκέπτονται με τους σχετικούς συμμετόχους, ιδιαίτερα με τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η παρακολούθηση του παρόντος Προγράμματος Δράσης θα πρέπει να εστιάσει στην ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της αναπηρίας και θα πρέπει να επιτρέπει την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρίας και καλύτερης δυνατής πρακτικής, με έναν δομημένο τρόπο.

Η αποτελεσματική παρακολούθηση του παρόντος Προγράμματος Δράσης απαιτεί από τα κράτη-μέλη να παρέχουν τακτικά συναφείς πληροφορίες στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό, οι εθνικές κυβερνητικές εκθέσεις προς το κοινοβούλιο, καθώς επίσης και οι εκθέσεις και οι έρευνες που παρέχονται από μη-κυβερνητικές οργανώσεις, είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και σχετικότητας.

Το κοινό βήμα που καθορίστηκε για την παρακολούθηση του Προγράμματος Δράσης θα διαχειριστεί αυτή τη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων και των απαραίτητων διαδικασιών, της καθιέρωσης ενός χρονοδιαγράμματος και μιας πιθανής ενδιάμεσης αναθεώρησης.

Αυτό το κοινό βήμα θα μπορούσε να προτείνει στα κράτη-μέλη συγκεκριμένα ζητήματα προτεραιότητας, προκειμένου να αναλυθούν σε βάθος. Θα διασφαλίζει ότι η Επιτροπή Υπουργών ενημερώνεται τακτικά για την πρόοδο που σημειώνεται στην εφαρμογή του παρόντος Προγράμματος Δράσης.

Οι διεθνείς μη-κυβερνητικοί οργανισμοί των ατόμων με αναπηρία θα συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία, μέσα από τους δεδομένους διαδικαστικούς κανόνες. Επιπλέον, άλλοι συναφείς συμμετοχοί θα μπορούσαν να προσκληθούν για να συμβάλουν στη διαδικασία, με ένα τρόπο που θα διευκρινίζεται στους όρους αναφοράς για το καθορισμένο κοινό βήμα.

**Υπουργική Δήλωση της Μάλαγα σχετικά με τα Άτομα με αναπηρία
«Προοδεύοντας προς την κατεύθυνση της πλήρους συμμετοχής ως πολίτες»**

*(Υιοθετήθηκε στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών,
αρμόδιων για τις πολιτικές ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία,
Μάλαγα, Ισπανία, 7 έως 8 Μαΐου 2003)*

1. Εμείς, οι Υπουργοί που είμαστε αρμόδιοι για τις πολιτικές ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία, συγκεντρωθήκαμε από τις 7 έως τις 8 Μαΐου 2003 στη Μάλαγα, μετά από πρόσκληση της Ισπανικής Κυβέρνησης, στη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Υπουργών, που οργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης,

1. Έχοντας επίγνωση:

2. του ότι στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως περικλείεται στο καταστατικό του, είναι «να επιτύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του, με σκοπό την προστασία και την υλοποίηση των ιδανικών και αρχών που αποτελούν την κοινή κληρονομιά τους και τη διευκόλυνση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου τους»

3. της έκβασης της πρώτης Διάσκεψης Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές των ατόμων με αναπηρία, που διοργανώθηκε στο Παρίσι, στις 7 και 8 Νοεμβρίου 1991, με τίτλο «Ανεξάρτητη Διαβίωση για τα άτομα με αναπηρία», η οποία οδήγησε την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης να υιοθετήσει τη Σύσταση αριθ. R (92) 6, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία

4. του γεγονότος ότι η προστασία και η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και η πλήρης απόλαυσή τους είναι ουσιαστικές για την ενεργό συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία και ότι η αρχή της ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία αντιπροσωπεύει μια βασική αξία, κοινή σε όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

5. της συμβολής του Ευρωπαϊκού κινήματος για την αναπηρία προς τη Δεύτερη Υπουργική Διάσκεψη του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αναπηρία «Από τις λέξεις στις πράξεις», το οποίο υιοθετήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινό Βήμα μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων, στις 8 Απριλίου 2003, στη Μαδρίτη

6. της ύπαρξης ουσιαστικών παραλλαγών μεταξύ των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, όσον αφορά στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική κατάστασή τους και του γεγονότος ότι ένας αριθμός χωρών, ιδιαίτερα εκείνες με μεταβατικές οικονομίες, μπορεί να είναι λιγότερο καλά εξοπλισμένες, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των σύγχρονων πολιτικών αναπηρίας και να χρειαστούν περισσότερες συμβουλές και περαιτέρω βοήθεια

7. του γεγονότος ότι οι πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία βρίσκονται αντιμέτωπες με ορισμένες πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, δημογραφικές, πολιτιστικές και τεχνολογικές προκλήσεις, από τότε που, κατά την τελευταία δεκαετία, η Ευρώπη έχει υποστεί διάφορες αλλαγές, οι οποίες επηρεάζουν την ποιότητα ζωής του πληθυσμού και εγείρουν πολλαπλές προκλήσεις, ενώ ταυτόχρονα προσφέρουν νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη συνεπών πολιτικών για τα άτομα με αναπηρία

8. του γεγονότος ότι δύο πτυχές είναι ειδικά συναφείς, σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία: αφ' ενός, ο αυξανόμενος αριθμός του Ευρωπαϊκού γηραιού πληθυσμού, ο οποίος πρέπει να ληφθεί υπόψη σε οποιαδήποτε μελλοντική στρατηγική για κοινωνική συνοχή, βασισμένη στην πρόληψη της εξάρτησης από τις υπηρεσίες υποστήριξης κατά τη διάρκεια της ζωής και τη διατήρηση της ποιότητας της ζωής στα γηρατεία, αφ' ετέρου, το γεγονός ότι, ως αποτέλεσμα των επιστημονικών προόδων στον τομέα της υγείας και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, τα πρόσωπα με σωματικές και διανοητικές βλάβες ζουν περισσότερο και πληρέστερα, παράγοντας νέες ανάγκες σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών, την οικονομική υποστήριξη και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους

9. του γεγονότος ότι το 2003 έχει ανακηρυχθεί Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι κύριος στόχος του είναι να αυξήσει την ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για ίσες ευκαιρίες και να προάγει την πλήρη και ίση απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων

10. των εργασιών της Ειδικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με «την εξέταση προτάσεων για μια εκτενή και ολοκληρωμένη διεθνή σύμβαση για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων με αναπηρία»

11. του έργου που διεξάγεται από την Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποκατάσταση και Ενσωμάτωση των Ατόμων με αναπηρία, ενισχύοντας τη διακυβερνητική συνεργασία, στα πλαίσια της Μερικής Συμφωνίας στον Τομέα της Κοινωνικής και Δημόσιας Υγείας

12. των επιτευγμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων διεθνών οργανώσεων, φορέων ή εκδηλώσεων, όπως παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας Διακήρυξης

2. Επιβεβαιώνουμε:

13. τη δέσμευσή μας για την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους όσους είναι υπό τη δικαιοδοσία των χωρών μας, όπως αυτά παρατίθενται στην Ευρωπαϊκή Συνθήκη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και ότι όλα τα ανθρώπινα όντα έχουν γεννηθεί ελεύθερα και ίσα ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα και με ένα δυναμικό να συμβάλουν δημιουργικά στην ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας και ότι όλα τα πρόσωπα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και δικαιούνται ίσης προστασίας από το νόμο

14. ότι οι ρυθμίσεις για την πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτές περιλαμβάνονται στις Ευρωπαϊκές και άλλες διεθνείς επίσημες πράξεις περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πρέπει να ισχύσουν χωρίς οποιαδήποτε μεροληψία ή διακρίσεις για οποιοδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένης και της αναπηρίας

15. τη βούλησή μας, η οποία εκφράστηκε στην 1η Διάσκεψη Υπουργών, αρμόδιων για τις πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία, που διοργανώθηκε στο Παρίσι το 1991, να προωθηθεί μια συνεπής και ολοκληρωμένη πολιτική για τα άτομα με αναπηρία και ότι η Σύσταση αριθ. R (92) 6 σχετικά με «Μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία» έχει εμπνεύσει τις χώρες να εγκρίνουν νομοθετικά και πολιτικά μέτρα που οδηγούν σε πρόοδο, καθ' οδόν προς την κατεύθυνση της πλήρους συμμετοχής και ότι αποτελεί ένα βασικό έγγραφο αναφοράς, το οποίο θα πρέπει να χρησιμεύσει ως πλατφόρμα για μελλοντική δράση

16. ότι η ενίσχυση των πολιτικών δικαιωμάτων και η πλήρης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία απαιτεί την ενδυνάμωση του ατόμου, έτσι ώστε να μπορεί να αναλάβει τον έλεγχο της ζωής του/της, πράγμα το οποίο μπορεί να απαιτήσει συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξης

3. Θεωρούμε:

17. ότι κύριος στόχος μας κατά την επόμενη δεκαετία είναι να βελτιώσουμε την ποιότητα της ζωής των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, δίνοντας έμφαση στην ενσωμάτωση και την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία, δεδομένου ότι μια συμμετοχική και προσιτή κοινωνία ωφελεί ολόκληρο τον πληθυσμό

18. ότι τα μέτρα που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να βασίζονται σε μια υγιή αξιολόγηση της κατάστασης, του δυναμικού και των αναγκών τους, αναπτύσσοντας καινοτόμες προσεγγίσεις στις υπηρεσίες, λαμβάνοντας υπόψη τις προτιμήσεις, τα δικαιώματα και τις περιστάσεις τους

19. ότι η κατάλληλη στρατηγική προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος θα πρέπει να εκφραστεί σε ένα μελλοντικό Πρόγραμμα Δράσης που θα προάγει την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των ατόμων με αναπηρία, όλων των ηλικιών, με ειδική εστίαση στις γυναίκες με αναπηρία και στα άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, έτσι ώστε όλοι να είναι σε θέση να απολαύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα πλήρη πολιτικά τους δικαιώματα

20. ότι είναι απαραίτητο να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, όσο αφορά στην επεξεργασία των εθνικών και διεθνών πολιτικών και της νομοθεσίας περί αναπηρίας και να απεικονιστούν κατάλληλα οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους συναφείς τομείς των πολιτικών, ιδιαίτερα στις βασικές περιοχές, όπως η πρόσβαση στη στέγαση, την εκπαίδευση, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την κατάρτιση, την απασχόληση, το δομημένο περιβάλλον, τις δημόσιες συγκοινωνίες, τις πληροφορίες, την υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική προστασία

21. ότι αποτελεί βασική επιδίωξη να αναπτυχθούν οικονομικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά, απασχόλησης, περιβαλλοντικά και υγείας μέτρα, προκειμένου να διατηρηθεί η μέγιστη ικανότητα κάθε ατόμου με αναπηρία, στη διάρκεια της ζωής του και προκειμένου να βοηθηθεί η αποτροπή της αναπηρίας

22. ότι η εκπαίδευση αποτελεί ένα βασικό όργανο κοινωνικής ενσωμάτωσης και ότι θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες προκειμένου να δίνεται στα παιδιά με αναπηρία η ευκαιρία να παρακολουθούν ένα γενικό σχολείο, εάν είναι προς όφελος του παιδιού, να διευκολύνεται η μετάβαση από το σχολείο ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην απασχόληση και να αναπτύσσεται η έννοια της δια βίου μάθησης

23. ότι η ισότητα πρόσβασης στην απασχόληση αποτελεί ένα βασικό στοιχείο για την κοινωνική συμμετοχή. Επομένως, θα πρέπει να σημειωθεί πρόοδος, όσον αφορά στην ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, κατά προτίμηση στην ελεύθερη αγορά, μετατοπίζοντας την εστίασή μας στην αξιολόγηση των δυνατοτήτων και την εφαρμογή ενεργών πολιτικών και στο ότι, το να έχουμε ένα διαφοροποιημένο εργατικό δυναμικό, μέσω της προαγωγής της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις συνηθισμένες αγορές εργασίας, αποτελεί μια προστιθέμενη αξία για την κοινωνία

24. ζωτικής σημασίας το να κατανοηθεί η κοινωνική φύση της τεχνολογίας και να γίνει η καλύτερη δυνατή χρήση του δυναμικού των νέων τεχνολογιών, με στόχο την αύξηση της αυτονομίας και των αλληλεπιδράσεων των ατόμων με αναπηρία, σε όλους τους τομείς της ζωής
25. ότι, ως συνέπεια της επιστημονικής προόδου στον τομέα υγείας και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, τα πρόσωπα με σωματικές, ψυχολογικές και διανοητικές βλάβες ζουν περισσότερο, παράγοντας νέες ανάγκες και προκλήσεις, σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών μέριμνας, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με καινοτόμες προσεγγίσεις
26. την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα οφέλη της μακροχρόνιας διαβίωσης δεν θα έχουν ως αποτέλεσμα ένα όλο και περισσότερο μεγαλύτερο αριθμό προσώπων που θα εξαρτώνται από τις υπηρεσίες υποστήριξης, ενθαρρύνοντας, μεταξύ του πληθυσμού, από νεαρή ηλικία, τις υγιείς συνήθειες και συνθήκες ζωής, που καθιστούν δυνατή μια καλή κατάσταση σωματικής και διανοητικής υγείας, σε ένα μεταγενέστερο στάδιο της ζωής
27. ότι απαιτείται πρόοδος προκειμένου να προβλεφθεί η άρση των εμποδίων και η υιοθέτηση της αρχής του Καθολικού Σχεδιασμού, για να διασφαλιστεί ότι δεν θα δημιουργηθούν νέα εμπόδια
28. ότι υπάρχει ένας μικρός, αλλά αυξανόμενος, αριθμός ατόμων με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης και, επομένως, ότι αναγνωρίζουμε την ανάγκη να ενισχύσουμε τις δομές γύρω από αυτά τα άτομα και τις οικογένειές τους, χωρίς απόκλιση από ένα πρότυπο υπηρεσιών, βασισμένων σε κοινοτικό επίπεδο
29. ότι η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία στην Ευρώπη αξίζει μεγαλύτερης προβολής και πιο συγκεκριμένης προσοχής, προκειμένου να υπάρξουν εγγυήσεις για την ανεξαρτησία, αυτονομία, συμμετοχή και κοινωνική ενσωμάτωσή τους και ότι τα μέτρα που θα λαμβάνονται θα πρέπει να υποστηρίζουν μια γενική προσέγγιση, βασισμένη στο φύλο, κατά τη χάραξη της πολιτικής για την αναπηρία

4.Αναλαμβάνουμε:

30. να εργαστούμε μέσα σε πλαίσια κατά των διακρίσεων και υπέρ των ανθρώπινων δικαιωμάτων, με σκοπό τη γενίκευση της ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία, σε όλους τους τομείς πολιτικής
31. να μην κάνουμε διακρίσεις, με πρόφαση την προέλευση της αναπηρίας ή την ταυτότητα του ατόμου με αναπηρία
32. να ενισχύσουμε τις δυνατότητες των ατόμων με αναπηρία να συνεχίσουν μια ανεξάρτητη ζωή, εντός της κοινότητας, μέσω της προοδευτικής υιοθέτησης των αρχών των περιεκτικών τεχνολογιών και του καθολικού σχεδιασμού, μεταξύ άλλων, στη δόμηση του περιβάλλοντος, των δημόσιων εγκαταστάσεων, των συστημάτων επικοινωνιών και της στέγασης
33. να εργαστούμε προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του συντονισμού, δια μέσου και μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών, με ιδιαίτερη δέσμευση για την προαγωγή της αμεροληψίας στη παροχή των γενικών υπηρεσιών, στην υγειονομική περίθαλψη και στο νομικό σύστημα, καθώς επίσης και για τη βελτίωση της υποχρέωσης λογοδοσίας μεταξύ των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών τομέων ευθύνης

34. να προάγουμε την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες θα προσεγγίζονται μέσω δημοσιοποιημένων κριτηρίων επιλεξιμότητας, θα βασίζονται σε λεπτομερή και δίκαιη αξιολόγηση, θα διαμορφώνονται από τις επιλογές, την αυτονομία, την ευημερία και την αντιπροσώπευση του ατόμου με αναπηρία, με κατάλληλα μέτρα προστασίας, κανόνες και πρόσβαση σε ανεξάρτητη εκδίκαση των καταγγελιών και να εδραιώσουμε και ενισχύσουμε τα μέτρα που είναι ήδη σε ισχύ
35. να υπερασπιστούμε την ένταξη των ατόμων με αναπηρία, σε όλες τις κοινωνικές θέσεις ή επαγγέλματα, μέσω της εκπαίδευσης και με το να δεσμευτούμε έναντι των ατόμων με αναπηρία, ως πολιτών οι οποίοι ελέγχουν τη ζωή τους
36. να προχωρήσουμε στην ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, μετακινώντας την εστίαση προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης των ικανοτήτων, ιδιαίτερα των επαγγελματικών ικανοτήτων και καθιστώντας πιο προσιτά τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την κατάρτιση, καθώς επίσης και την απασχόληση
37. να λάβουμε πλήρως υπόψη τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους, καθώς επίσης και των ηλικιωμένων ατόμων με αναπηρία, χωρίς απόκλιση από τις τρέχουσες δεσμεύσεις προς τους ενηλίκους με αναπηρία της εργασιακά ενεργού ηλικίας, είτε εργάζονται είτε όχι, σημειώνοντας ότι η απασχόληση δεν μπορεί να επιτραπεί να ισχύει ως το μόνο μέτρο πολιτικών δικαιωμάτων, στίβος συμμετοχής και οδός προς την κατεύθυνση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
38. να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε τη βασική και εφαρμοσμένη επιστημονική έρευνα, ιδιαίτερα στον τομέα των νέων πληροφοριακών και επικοινωνιακών τεχνολογιών, προκειμένου να βελτιωθούν τα βοηθήματα που επιτρέπουν τη διαλογική συμμετοχή σε όλους τους τομείς της ζωής
39. να εφαρμόσουμε τα μέσα που είναι απαραίτητα για μια αποτελεσματική εξισορρόπηση των ευκαιριών μεταξύ των ανδρών και των γυναικών και την ενεργό συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, με ειδική εστίαση στις γυναίκες και τις νέες, στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της απασχόλησης, της κοινωνικής πολιτικής, της συμμετοχής και της λήψης αποφάσεων, της σεξουαλικότητας, της κοινωνικής αντιπροσώπευσης, της μητρότητας, της οικιακής και οικογενειακής ζωής και στη πρόληψη της βίας
40. να πραγματοποιήσουμε περαιτέρω αναλύσεις της εμβέλειας των μέτρων και των παροχών που θα βελτιώναν αποτελεσματικά την κοινοτική διαβίωση για τα άτομα με αναπηρία, τα οποία έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης και να συλλέξουμε τα στατιστικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον καθορισμό και την αξιολόγηση των πολιτικών αναπηρίας
41. να αξιολογήσουν, οι αρμόδιες αρχές, προσεκτικά τις ανάγκες των οικογενειών με παιδιά με αναπηρία, με σκοπό την παροχή μέτρων υποστήριξης, προκειμένου να επιτραπεί στα παιδιά να μεγαλώσουν με τις οικογένειές τους, να ενσωματωθούν στη ζωή των τοπικών παιδιών και να τύχουν εκπαίδευσης
42. να αξιολογηθούν λεπτομερώς οι ανάγκες των οικογενειών, ως παροχέων ανεπίσημης μέριμνας, ειδικά εκείνων με παιδιά με αναπηρία ή που φροντίζουν πρόσωπα τα οποία έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, με σκοπό την παροχή μέτρων πληροφόρησης, κατάρτισης και βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής υποστήριξης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η διαβίωση μέσα στην οικογένεια

43. να εργαστούμε προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης των προγραμμάτων και πόρων που θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, καθώς αυτά γερνούν
44. να καλλιεργήσουμε, μεταξύ του πληθυσμού, από πολύ νωρίς υγιεινές συνήθειες και συνθήκες διαβίωσης, προκειμένου να επιτευχθεί η ενεργός γήρανση στα υψηλότερα εφικτά πρότυπα σωματικής και διανοητικής υγείας
45. να εργαστούμε για την ανάπτυξη μιας θετικής εικόνας των ατόμων με αναπηρία, σε συνεργασία με διάφορους συμμετόχους, συμπεριλαμβανομένων και των μέσων μαζικής επικοινωνίας
46. να εμπλέξουμε τα άτομα με αναπηρία στις αποφάσεις που τα επηρεάζουν προσωπικά και τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία στη χάραξη πολιτικής, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα με πολλαπλές αναπηρία ή σύνθετες διαταραχές και σε εκείνα που είναι ανίκανα να αντιπροσωπεύσουν τον εαυτό τους
47. να προάγουμε τη συμμετοχή και τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και όλων των άλλων δημόσιων και ιδιωτικών συμμετόχων και παραγόντων που εμπλέκονται στη χάραξη πολιτικής

5. Προτείνουμε:

48. η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης να συνεχίσει να προάγει πολιτικές που στοχεύουν στη διασφάλιση των πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων και της ενεργού συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία, με πλήρη συμμετοχή όλων των κρατών-μελών και να ενισχύσει το ρόλο του Συμβουλίου της Ευρώπης, ως πλατφόρμας για διεθνή συνεργασία στον τομέα της χάραξης πολιτικής για την αναπηρία, προσκαλώντας την Επιτροπή για την Αποκατάσταση και την Ενσωμάτωση των Ατόμων με αναπηρία και άλλες σχετικές επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης να γενικεύσουν περαιτέρω τις πολιτικές για την αναπηρία, στους τομείς αρμοδιότητάς τους
49. την επεξεργασία, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα που προβλήθηκαν στην παρούσα Υπουργική Διάσκεψη, ενός Προγράμματος Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα άτομα με αναπηρία: ενός νέου Ευρωπαϊκού πολιτικού πλαισίου για την επόμενη δεκαετία, βασισμένου στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών παραγόντων, που θα προβάλλει τους στρατηγικούς αντικειμενικούς στόχους και τα ζητήματα προτεραιότητας, προκειμένου να επιτευχθούν τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα και η ενεργός συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη ζωή της κοινότητας, μέσω εφικτών, προσιτών και βιώσιμων πολιτικών
50. το Συμβούλιο της Ευρώπης να διαδραματίσει ενεργό ρόλο κατά τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο των προσεχών συνόδων της Ειδικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών, η οποία δημιουργήθηκε «προκειμένου να εξετάσει τις προτάσεις για μια περιεκτική και ολοκληρωμένη διεθνή σύμβαση που θα προάγει και θα προστατεύει τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρία», χρησιμοποιώντας την εκτενή εμπειρία του Συμβουλίου στα θέματα των ανθρώπινων δικαιωμάτων

6. Προσκαλούμε:

51. όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τους παρατηρητές, κράτη και αντιπρόσωπους από τις Ευρωπαϊκές μη-κυβερνητικές οργανώσεις, να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες και το έργο του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση μιας συνεπούς πολιτικής για και μέσω της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία

7. Επιθυμούμε:

52. να μοιραστούμε τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις αρχές, όσο αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των ατόμων με αναπηρία, καθώς επίσης και τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα και την ενεργό συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας, όπως αυτά παρατέθηκαν στην παρούσα Διακήρυξη των Ευρωπαίων Υπουργών και προσδιορίστηκαν ως κοινά Ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά, με όλους, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων εκτός Ευρώπης.

Τέλος, ευχαριστούμε τις Ισπανικές αρχές για την άριστη διοργάνωση της Διάσκεψης και για τη γενναιόδωρη φιλοξενία τους.

Παράρτημα 2 στο Πρόγραμμα Δράσης

Κείμενα Αναφοράς

Συνθήκη για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ETS αριθ. 5)

Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (ETS αριθ. 35) και Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (αναθεωρημένος) (ETS αριθ. 163)

Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης (ETS αριθ. 48), Πρωτόκολλο στον Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης (ETS αριθ. 48A), Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης (αναθεωρημένος) (ETS αριθ. 139)

Συνθήκη για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και την Αξιοπρέπεια του Ανθρώπου όσον αφορά στην Εφαρμογή της Βιολογίας και της Ιατρικής: Συνθήκη σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική (ETS αριθ. 164)

Ευρωπαϊκή Συνθήκη σχετικά με την Αρχιτεκτονική Κληρονομιά (ETS αριθ. 121)
Συνθήκη περί Τοπίων (ETS αριθ. 176)

«Στρατηγική για την Κοινωνική Συνοχή» που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Κοινωνική Συνοχή του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 12 Μαΐου 2000

Σύσταση αριθ. R (86) 18 της Επιτροπής Υπουργών, σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Καταστατικό Χάρτη για τον Αθλητισμό για όλους: άτομα με αναπηρία

Σύσταση αριθ. R (92) 6 της Επιτροπής Υπουργών, σχετικά με μια συνεπή πολιτική για τα άτομα με αναπηρία

Ψήφισμα ResAP (95) 3, σχετικά με ένα καταστατικό χάρτη για την επαγγελματική αξιολόγηση των ατόμων με αναπηρία

Σύσταση αριθ. R (96) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με το συμβιβασμό της εργασίας με την οικογενειακή ζωή

Σύσταση αριθ. R (98) 3 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Σύσταση αριθ. R (98) 9 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την εξάρτηση
Σύσταση αριθ. R (99) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τη νομική προστασία των ανίκανων ενηλίκων

Σύσταση REC (2001) 12 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την προσαρμογή των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης στην απαίτηση για υγειονομική περίθαλψη και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης των ατόμων σε οριακές καταστάσεις

Σύσταση REC (2001) 19 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών στην τοπική δημόσια ζωή

Σύσταση REC (2002) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την προστασία των γυναικών από τη βία

Σύσταση REC (2003) 3 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την ισορροπημένη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών στην πολιτική και τη δημόσια λήψη αποφάσεων

Σύσταση REC (2003) 19 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης στα κοινωνικά δικαιώματα

Σύσταση REC (2004) 10 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων με διανοητική διαταραχή

Σύσταση REC (2004) 11 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τα νομικά, λειτουργικά και τεχνικά πρότυπα για την ηλεκτρονική ψηφοφορία (e-voting)

Σύσταση REC (2004) 15 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση («e-governance»)

Σύσταση REC (2005) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα

Ψήφισμα ResAP (2001) 1 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την εισαγωγή των αρχών του Καθολικού Σχεδιασμού στα προγράμματα σπουδών όλων των επαγγελματιών που εργάζονται στο δομημένο περιβάλλον («Το Ψήφισμα Tomar»)

Ψήφισμα ResAP (2001) 3 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης «Προς την κατεύθυνση των πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, μέσω των περιεκτικών νέων τεχνολογιών»

Ψήφισμα ResAP (2005) 1 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την προστασία των ενηλίκων και των παιδιών με αναπηρία από την κακοποίηση

Σύσταση 1185 (1992) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τις πολιτικές αποκατάστασης για τα άτομα με αναπηρία

Σύσταση 1418 (1999) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ασθενών σε καταληκτικό στάδιο και των θνησκόντων

Σύσταση 1560 (2002) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης «Προς την κατεύθυνση των συντονισμένων προσπαθειών για τη νοσηλεία και θεραπεία των τραυματιών του νωτιαίου μυελού»

Σύσταση 1592 (2003) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης «Προς την κατεύθυνση της πλήρους κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία»

Σύσταση 1598 (2003) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την προστασία των νοηματικών γλωσσών στα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

Σύσταση 1601 (2003) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τη βελτίωση του χώρου εγκαταλειμμένων παιδιών σε ιδρύματα

Σύσταση 1698 (2005) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών σε ιδρύματα

Ψήφισμα 216 (1990) της Μόνιμης Διάσκεψης των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης (τόρα: Συνέδριο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης (το Συνέδριο)), σχετικά με την αποκατάσταση και την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία: ο ρόλος των τοπικών αρχών

Σύσταση 129 του Συνεδρίου (2003) και Ψήφισμα 153 (2003), σχετικά με την απασχόληση και τις ευάλωτες ομάδες

Αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Καταστατικός Χάρτης σχετικά με τη Συμμετοχή των Νέων στην Τοπική και Περιφερειακή Ζωή (Συνέδριο), 21 Μαΐου 2003

Τελική Διακήρυξη που υιοθετήθηκε από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίοι συναντήθηκαν στο Στρασβούργο για τη Δεύτερη Σύνοδο Κορυφής του Συμβουλίου της Ευρώπης (Οκτώβριος 1997), που αναγνώρισε ότι η «κοινωνική συνοχή είναι μια από τις πρώτιστες ανάγκες της ευρύτερης Ευρώπης και πρέπει να επιδιωχθεί ως ουσιαστικό συμπλήρωμα της προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας»

Τελική Διακήρυξη (Διακήρυξη της Μάλτας), η οποία υιοθετήθηκε στη Διάσκεψη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την Πρόσβαση στα Κοινωνικά Δικαιώματα, 14 έως 15 Νοεμβρίου 2002

Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τις συνεισφορές Ανθρώπινων Δικαιωμάτων Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)

Διεθνές Συμβόλαιο των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (1966)

Διεθνές Συμβόλαιο των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (1966)

Καθολική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948)

Τυποποιημένοι Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία (1993)

Δήλωση και Πλαίσιο της Σαλαμάνκα της ΟΥΝΕΣΚΟ, σχετικά με τη Δράση κατά την Εκπαίδευση για Ειδικές Ανάγκες (1994)

Διεθνές Σχέδιο Δράσης σχετικά με τη Γήρανση, το οποίο υιοθετήθηκε από τη Δεύτερη Παγκόσμια Συνέλευση για τη Γήρανση, Μαδρίτη, 8 έως 12 Απριλίου 2002

Στρατηγική Περιφερειακής Εφαρμογής για το Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης σχετικά με τη Γήρανση, του 2002, το οποίο υιοθετήθηκε από την Υπουργική Διάσκεψη της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη σχετικά με τη Γήρανση, Βερολίνο, 11 έως 13

Σεπτεμβρίου 2002

Διεθνής Ταξινόμηση των Βλαβών, των Ανικανοτήτων και των Αναπηριών (ICIDH) (1980) της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (WHO)

Διεθνής ταξινόμηση της Λειτουργίας, της Αναπηρίας και της Υγείας (ICF) (2001) της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (WHO)

Συνθήκη σχετικά με την Επαγγελματική Αποκατάσταση και την Απασχόληση (για τα Άτομα με Αναπηρία) του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) (No.C159), 1983 και αντίστοιχη Σύσταση του ILO σχετικά με την Επαγγελματική Αποκατάσταση και την Απασχόληση (για τα Άτομα με Αναπηρία) (αριθ. R168), 1983

Ψήφισμα του Συμβουλίου και της συνάντησης των Υπουργών Παιδείας με το Συμβούλιο της 31ης Μαΐου 1990, σχετικά με την ενσωμάτωση των παιδιών και των νέων με αναπηρία στα συνήθη συστήματα εκπαίδευσης

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την Ισότητα Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία: μια Νέα Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την Αναπηρία (COM (96) 406 τελική)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συνάντησης των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών-μελών με το Συμβούλιο, της 20ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την ισότητα ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία

Σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την κάρτα στάθμευσης για τα άτομα με αναπηρία (98/376/EC)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τις ίσες ευκαιρίες απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία (1999/C 186/02)

Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Προς την Κατεύθυνση μιας Ευρώπης Χωρίς Εμπόδια για τα Άτομα με Αναπηρία (COM (2000) 284 τελική)

Οδηγία του Συμβουλίου (2000/78/EC), της 27ης Νοεμβρίου 2000, που θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο για ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα

Απόφαση του Συμβουλίου (2000/750/EC), της 27ης Νοεμβρίου 2000, που καθιερώνει ένα πρόγραμμα Κοινοτικής δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2001-2006)

Απόφαση του Συμβουλίου (2001/903/EC), της 3ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία του 2003

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 2003, για την «Ηλεκτρονική Πρόσβαση (eAccessibility)» - βελτιώνοντας την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη βασισμένη σε γνώσεις κοινωνία, (2003/C 39/03)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Μαΐου 2003, σχετικά με τις ίσες ευκαιρίες για τους μαθητές και τους σπουδαστές με αναπηρία, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (2003/C 134/04)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τις δυνατότητες πρόσβασης στην πολιτιστική υποδομή και τις πολιτιστικές δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρία (2003/C 134/05)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 2003, σχετικά με την προαγωγή της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία (2003/C 175/01)

Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την: Ηλεκτρονική Πρόσβαση (eAccessibility) (COM (2005) 425 τελική)

Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για: την εφαρμογή, τα αποτελέσματα και τη συνολική αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία 2003 (COM (2005) 486 τελική)

Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση: το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης 2006-2007 (COM (2005) 604 τελική)

Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης (COM (2003) 650 τελική)

Διακήρυξη της Μαδρίτης «Έλλειψη διακρίσεων, συν θετικά αποτελέσματα δράσης στη κοινωνική ενσωμάτωση», που υιοθετήθηκε στην Ευρωπαϊκή Διάσκεψη μη-κυβερνητικών οργανώσεων που διοργανώθηκε στη Μαδρίτη, το Μάρτιο του 2002

Διακήρυξη της Βαρκελώνης: η Πόλη και τα Άτομα με Αναπηρία (1995)

Διακήρυξη των Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Εταίρων σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία (Κολωνία, Μάιος 1999)

Διακήρυξη των Κοινωνικών Εταίρων σχετικά με το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία: Προάγοντας τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην απασχόληση για τα άτομα με αναπηρία (20 Ιανουαρίου 2003)

Συμβολή του Ευρωπαϊκού κινήματος για την αναπηρία, κατά τη Δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αναπηρία «Από τις λέξεις στις πράξεις», που υιοθετήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινό Βήμα των μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων, στις 8 Απριλίου 2003, στη Μαδρίτη

Υποσημειώσεις

¹ Διακρίσεις κατά των γυναικών με αναπηρία, Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, 2003, ISBN 92-871-5316-7, Κοινοτική διαβίωση για τα άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο υποστήριξης, Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο, 2004.

² Οποιαδήποτε αναφορά στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης στις γυναίκες με αναπηρία, εννοείται ότι συμπεριλαμβάνει και τις νέες με αναπηρία.

³ Κοινοτική διαβίωση για τα άτομα με αναπηρία που έχουν ανάγκη από υψηλό επίπεδο

υποστήριξης, *op. cit.*

⁴ Πλαίσιο για την ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των στοιχείων, όσον αφορά στη γήρανση των ατόμων με αναπηρία, Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, 1998, ISBN 92-871-3327-1.